

Verkenning

Minder afval en meer afvalscheiding in
de gemeente Groningen

Opties voor harmonisatie van het afvalbeleid
december 2019

Inhoudsopgave

Ambities voor minder afval in de gemeente Groningen	3
Hoe krijgen we gedragen en effectief afvalbeleid?.....	5
Waarom Afvalbeleid ertoe doet.....	6
Het huidige afvalbeleid van Groningen, Ten Boer en Haren.....	8
Resultaten van het huidige afvalbeleid	10
Hoe gaan we per 2021 met afval om?	11
Toelichting op de drie varianten	12
Variant 1: Extra voorzieningen	14
Variant 2: Achteraf belonen	14
Variant 3: Diftar op basis van Aanbieding	14
Koers bepalen: welke variant verdient de voorkeur?	16
Wat betekent welke variant in de praktijk?	17
Aandacht voor specifieke (kwetsbare) doelgroepen	22
Grofvuil.....	23
Visie Toekomst	24
Veelgebruikte begrippen.....	26
Bijlagen	27

Nieuw afvalbeleid in 2021

Ambities voor minder afval in de gemeente Groningen

De gemeente Groningen heeft zichzelf de ambitie gesteld om in 2025 afvalvrij te zijn. De realisatie daarvan is een geweldige uitdaging. Het samengaan van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer met de gemeente Groningen noodzaakt tot een nieuw afvalbeleid en biedt tegelijkertijd mogelijkheden om deze ambities te verwezenlijken. Nu nog hanteren Groningen, Haren en Ten Boer ieder hun eigen afvalbeleid. Per 2021 dienen deze drie afvalsystemen op te gaan in een nieuw afvalstelsel voor de hele gemeente Groningen. De ambitie is tevens vastgelegd in het coalitieakkoord (2019-2022).

Bij een gemeentelijke herindeling schrijft de wet *'Algemene regels herindeling'* (Wet Arhi) voor dat binnen een tijdsbestek van twee jaren beleid 'geharmoniseerd' moet zijn. Met andere woorden, per 1 januari 2021 moet er één en hetzelfde afvalbeleid zijn voor de nieuwe gemeente Groningen. Niet harmoniseren voor die datum leidt tot boetes en het niet kunnen hanteren van een juiste afvalstoffenheffing.

Willen we het doel van afvalvrij halen, dan vergt dit tevens hanteren van andere gewoontes van onze inwoners. Tegelijkertijd leven we in een samenleving waar inwoners steeds meer ruimte krijgen en eigen verantwoordelijkheden kunnen nemen. Het is daarom van essentieel belang dat deze ambitie voor het minder produceren van afval gedragen wordt door de eigen inwoners. Alleen dan is er voldoende motivatie om tot verandering in leefgewoonten te komen. Uit een medio 2019 gehouden enquête blijkt dat de inwoners van de gemeente Groningen zeer gemotiveerd zijn om mee te werken aan het produceren van minder afval. Een ruime meerderheid zou het waarderen als ze daar bij het betalen van hun afvalstoffenheffing voor worden beloond door een lagere heffing. Als gemeente zullen we die middelen moeten bieden die inwoners aandragen om minder afval te kunnen produceren. Zo komen we samen tot een gedragen aanpak.

In onze gemeente werken we hard aan het terugdringen van huishoudelijk afval. Dat doen we al jaren; bewoners en gemeente samen. Enerzijds door minder huishoudelijk afval te produceren, anderzijds door een groter deel van het afval te scheiden en om te zetten in bruikbare grondstoffen. Het hergebruikpercentage loopt inmiddels tegen de zestig procent. Daarmee scoort Groningen goed in vergelijking met andere grote steden in Nederland. Maar het kan nog beter.

In deze verkenning staan de mogelijkheden beschreven waarom een eenduidig afvalbeleid ertoe doet en hoe we als gemeente het beste tot een harmonisering van het afvalbeleid kunnen komen. Op basis daarvan schetsen we enkele reële varianten waarover we de inwoners raadplegen. De raad maakt uiteindelijk de keuze welke variant de meest optimale is. Zo zal het ook kenbaar worden gemaakt aan de inwoners.

De keuze van het nieuwe systeem zal er dan ook toe moeten bijdragen dat de ambitie over 5 jaren wordt gehaald.

Hoe krijgen we gedragen en effectief afvalbeleid?

Hoe bereiken we als gemeente gedragen en effectief nieuw afvalbeleid? Wat vinden onze inwoners eigenlijk van het produceren van minder afval en het meer scheiden van afval? En wat werkt in een gemeente als Groningen?

Hiervoor hebben we een aantal stappen gezet en is er ook nog een aantal stappen noodzakelijk.

- Medio 2019 heeft er een bewonersenquête plaatsgevonden waarin deelnemers is gevraagd naar hun mening over het toekomstige afvalbeleid. De enquête is door 7335 respondenten ingevuld. In de enquête werden vragen gesteld o.a. over wat onze inwoners nodig hebben om te komen tot minder afval en het scheiden van afval en aanverwante kwesties. Maar ook werden de mogelijke toekomstvarianten geschetst. (voor de uitgebreide resultaten zie de bijlage). Hieruit komt naar voren dat scheiden nuttig is en goed voor het milieu. Ook meent twee derde van de respondenten dat afval scheiden vanzelfsprekend is in hun sociale omgeving. Deelnemers zeggen zelf geen moeite te hebben met scheiden (70,9%). Er is wel nog een duidelijke behoefte aan meer informatie en betere voorzieningen. Zo blijkt dat een groter aantal voorzieningen deelnemers motiveert om afval beter te scheiden. Het gaat dan om voorzieningen zoals containers en inzamelpunten. Ook financieel voordeel blijkt een belangrijke motivatie om afval beter te scheiden.
- In januari tot april 2020 wordt nog additionele informatie bij inwoners opgehaald: “Wat heeft u nog nodig om tot minder afval te komen en meer te scheiden?” “Wat kan de gemeente aan bijvoorbeeld middelen hierin betekenen?” Daarnaast worden varianten verder uitgediept voor de Groningse situatie.
- De gemeenteraad beslist tot slot in mei welke variant de meest optimale is voor de gemeente Groningen.
- Een drietal reële varianten is in deze notitie uitgewerkt om tot een nieuw afvalbeleid te komen.

Waarom afvalbeleid ertoe doet

Over de noodzaak van afvalbeleid bestaat eigenlijk geen discussie. Afval tast op grote schaal ecosystemen aan en veel belangrijke grondstoffen zijn maar beperkt voorradig. Als trends op het gebied van demografie en consumptie niet veranderen, hebben we in 2050 drie planeten aarde nodig om de mensheid van voldoende grondstoffen te voorzien. En er is maar één aarde. Die realiteit zal zich vertalen in grondstoffenschaarste en exponentieel stijgende prijzen. Dat is de context waarin de VN het streven naar duurzame consumptie- en productiepatronen heeft opgenomen in haar mondiale agenda (2015), waarin de Europese Commissie het actieplan 'Maak de cirkel rond' heeft aangenomen (2015) en waarin het Rijk het programma 'Nederland circulair in 2050' omarmt. In het huidige coalitieakkoord 'Gezond, Groen, Gelukkig Groningen' voor de gemeente Groningen staan onze ambities als volgt verwoord:

“Nederland streeft naar een afvalvrije samenleving. Op dit moment wordt door bron- en nascheiding ongeveer de helft van het afval hergebruikt. In de komende periode willen we het percentage hergebruik flink verhogen door te kiezen voor een kosteneffectief maatschappelijk verantwoord inzamelingssysteem dat de grootste winst behaalt in de mate van afvalscheiding. We kijken daarbij naar systemen met verbeterde nascheiding en ook naar (een vorm van) Diftar. Dit is een gedifferentieerde afvalstoffenheffing, waarbij per huishouden geregistreerd wordt hoeveel afval aangeboden wordt: hoe meer afval een burger aanbiedt, hoe hoger de afvalstoffenheffing zal zijn. In verband met de harmonisering in het kader van de herindeling zullen we binnen twee jaar een besluit nemen. We betrekken hierbij het hele afvalinzamelingssysteem, waaronder het ophalen van grofvuil en de tarifiering.”

Met de realisatie van deze ambitie geven we niet alleen een antwoord op grondstoffen schaarste maar leveren we ook een belangrijke bijdrage aan de realisatie van onze doelen op het gebied van energie en circulariteit.

Van alle nota's en plannen die over afval als grondstof zijn vastgesteld is de Rijksnota 'Van Afval naar Grondstof' (VANG) het meest richtinggevend voor de gemeente Groningen.

Het Rijk wil dat het ontstaan van afvalstoffen wordt beperkt, dat de milieudruk van productieketens wordt verminderd en dat de circulaire inzet van afvalstoffen wordt geoptimaliseerd. Deze ambities zijn vertaald in gekwantificeerde doelen:

- Verhogen van het aandeel afvalscheiding van huishoudelijk afval naar minimaal 75% in 2020.
- Verlagen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval, eerst naar maximaal 100 kilogram per inwoner per jaar in 2020, dan naar maximaal 30 kilogram per inwoner per jaar in 2025.

De koers van het Rijk wordt door veel gemeenten met enthousiasme omarmd. De kwantitatieve doelen hebben daarmee in de meeste gemeenten een rol gespeeld in hun afvalbeleid van de laatste jaren.

Het huidige afvalbeleid van Groningen, Ten Boer en Haren

De 'nieuwe' gemeente Groningen is gevormd uit de voormalige gemeenten Groningen, Ten Boer en Haren. Elke voormalige gemeente heeft tot nog toe zijn eigen afvalbeleid afgestemd op de eigen situatie. Drie systemen voor afvalinzameling, afvalverwerking en voor afvalstoffenheffing. In het kader van harmonisatie moeten we per 2021 naar een eenduidig afvalbeleid met een geüniformeerde heffingsystematiek die voor de hele gemeente geldt.

Groningen

In Groningen zijn er nu drie systemen voor inzamelen:

1. In de laagbouwwijken maken inwoners gebruik van minicontainers voor restafval, groenafval en papier. Deze containers staan in de nabijheid van de woningen. Ieder huishouden is in het bezit van een container voor restafval. Op basis van behoefte is er ook een groene of papieren container.
2. In de hoogbouwwijken maken de meeste inwoners gebruik van ondergrondse containers. Dit houdt in dat vijfduizend huishoudens gebruik maken van verzamelcontainers.
3. Daarnaast zijn er inzamelpunten voor glas, papier en textiel en wordt papier, textiel en elektrisch en elektronisch afval eens per maand opgehaald aan huis.

Het tarief is aangepast naar samenstelling van het huishouden. Er gelden vier verschillende tarieven, voor 1-persoons, 2-persoons, 3-7-persoons en 8-of-meer-persoons huishoudens. Het hergebruik ligt op 58%. Een gemiddelde inwoner produceert 154 kg restafval per jaar. De gemiddelde afvalstoffenheffing (ASH) per huishouden: € 277,-.

Ten Boer

In Ten Boer maken bijna alle inwoners gebruik van minicontainers voor restafval en groenafval. Ze hebben daarbij de keuze tussen een grote (240 l) en een kleine (140 l) minicontainer voor aan huis. Daarnaast zijn er inzamelpunten voor glas, papier en textiel.

Het ASH-tarief is gedifferentieerd naar het formaat van de gekozen minicontainers. Een grotere container kost meer dan een kleine container. Een gemiddelde inwoner produceert 152 kg restafval per jaar. Ten Boer realiseert daarmee een hergebruikpercentage van 67,5%. De afvalstoffenheffing ligt in Ten Boer op gemiddeld € 270,- per huishouden.

Haren

In Haren maken de meeste huishoudens gebruik van minicontainers voor restafval en groenafval. Voor herbruikbare deelstromen zoals glas, papier, textiel en PMD zijn er inzamelpunten waar bewoners deze deelstromen gescheiden kunnen afgeven.

Het ASH-tarief wordt per huishouden bepaald. Er is sprake van een Diftar-systeem met een vast tarief en een variabel tarief dat op basis van het gewicht van het geproduceerde afval wordt berekend.

Dat betekent dat elke geleegde container eerst wordt gewogen. Het hergebruik ligt op 69%. Een gemiddelde inwoner produceert 109 kg restafval per jaar, een gemiddeld huishouden betaalt € 174,- per jaar ASH.

Hieronder een overzicht feiten en cijfers uit 2018 van het afvalbeleid in Groningen, Ten Boer en Haren. De harmonisering van het afvalbeleid biedt kansen. Enerzijds om schaalvoordelen te behalen, anderzijds om te leren van opgedane ervaringen en 'best practices'.

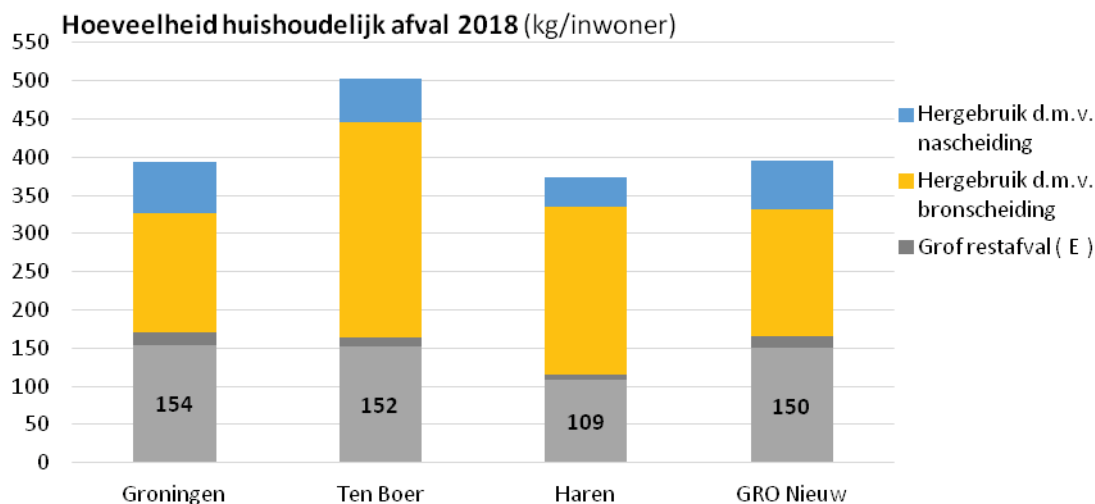
Oude gemeente	Aantal aansluitingen / inwoners 2018	Opbouw / structuur afvalstoffenheffing
Groningen	Inwoners: 203.000 Aansluitingen: Ca 100.000	(beperkte) Tariefdifferentiatie op basis van omvang huishouden. Vast tarief /jaar voor resp.: - 1 pers huishouden: € 236,40 - 2 pers huishouden: € 276,48 - 3 t/m 7 pers huishouden: € 333,36 - 8 of meer pers huishouden: € 442,80 ➔ Gemiddelde ASH(*) in 2018: € 277 / jr
Ten Boer	Inwoners: 7.300 Aansluitingen: Ca 3.000	(beperkte) Tariefdifferentiatie op basis van type & volume containers. - Vastrecht tarief: € 128,25 - Variabel tarief 140 liter restafval: € 71,10 - variabel tarief 240 liter restafval: € 105,85 - variabel tarief 140 liter GFT: € 48,20 - variabel tarief 240 liter GFT: € 58,90 ➔ Gemiddelde ASH (*) in 2018: € 270 / jr
Haren	Inwoners: 20.200 Aansluitingen: Ca 9.000	Tariefdifferentiatie op basis van aangeboden gewicht in kilo's (diftar) - Vastrecht tarief: € 97,30 - Variabel tarief restafval: € 0,18 / kilo - Variabel tarief GFT: 0,18 / kilo ➔ Gemiddelde ASH (*) in 2018: € 173 / jr
(*)	Hierbij geldt dat de oude gemeenten in verschillende mate kosten toerekenen aan de afvalstoffenheffing (ASH). Het gaat hierbij om kosten als kwijschelding, inningskosten, inzameling openbaar afval en gebruik voorziening ASH.	

Resultaten van het huidige afvalbeleid

Alle drie de gemeenten Groningen, Ten Boer en Haren hadden afvalbeleid gebaseerd op een visie op duurzaamheid en circulariteit. Zo wilde Groningen dat in 2020 65% van het huishoudelijke afval wordt gescheiden voor hergebruik. Voor Ten Boer betreft het 75%. Voor beide gemeenten geldt 100% in 2025. Bovendien was het doel dat de hoeveelheid huishoudelijk restafval daalt naar 150 kg per inwoner per jaar in 2020 voor Groningen en 100 kg per inwoner per jaar voor Ten Boer. Haren had geen specifieke doelen benoemd, maar voert al gedurende een lange periode een Diftar-beleid uit naar tevredenheid. De evaluatie van het afvalbeleid van de afgelopen periode is als bijlage in deze nota opgenomen.

De cijfers (uit 2018) laten een wisselend beeld zien. In Groningen, Ten Boer en Haren werd respectievelijk 154, 152 en 109 kg restafval per inwoner geproduceerd, gezamenlijk 150 kg restafval per inwoner. Hiermee is het doel voor de hoeveelheid restafval voor 2020 gehaald. Landelijk bedraagt de gemiddelde hoeveelheid restafval 170 kg per inwoner. De voormalige gemeenten Groningen, Ten Boer en Haren hadden scheidingspercentages van respectievelijk 58%, 67,5% en 69%. De grafiek laat ook de volumes afval en mate van scheiding zien.

GRO Nieuw omvat de gezamenlijke cijfers voor de nieuwe gemeente Groningen.

De afgelopen jaren is een groot aantal maatregelen doorgevoerd in Groningen om het hergebruikpercentage te laten stijgen. Daarbij gaat het enerzijds om maatregelen die het voor inwoners makkelijker maken om afval te scheiden. Zo is het aantal glas-, papier- en textielcontainers fors uitgebreid met ongeveer 230 extra containers. Ook zijn bestaande papiercontainers vervangen door grotere containers. De focus lag op hoogbouwwijken en studentencomplexen in de stad Groningen. Bij de bouw van omvangrijke appartementencomplexen worden nu standaard papier- en glascontainers vlakbij de voordeur geplaatst.

Daarnaast is veel energie gestoken in preventie en bewustwording. Niet alleen via de massamediacampagne 'Haal alles uit je afval', maar ook via één-op-één gesprekken met specifieke doelgroepen als schooljeugd, studenten, hoogbouwbezoekers en internationals. Er zijn maatregelen genomen tegen illegale bijplaatsingen van afval en grofvuil. We faciliteren kringloopwinkels en Repair-café's en we steunen tal van initiatieven in de wijken.

Hoe gaan we per 2021 met afval om?

Per 2021 moeten we in de gemeente Groningen op een nieuwe manier ons afvalbeleid en de heffingen vaststellen. Op welke manier, dat is afhankelijk van welke variant de raad in mei 2019 kiest als beste mogelijkheid. Er zijn ons inziens drie varianten die in aanmerking komen. Bij alle drie de varianten is het uitgangspunt het verminderen van restafval en het scheiden van afval. In bijlage 3 wordt uitgebreid ingegaan op de beproefde instrumenten die gebruikt worden bij effectief afvalbeleid. Daarnaast wordt uitgelegd waarom juist deze varianten geschikt zijn voor Groningen.

Drie varianten samengevat:

<i>Naam beleidsvariant</i>	<i>Kenmerken</i>	<i>Afvalstoffenheffing</i>
1. Extra Voorzieningen	Extra voorzieningen om bewoners te verleiden tot afvalreductie. Borduurt voort op het systeem van Groningen en Ten Boer.	Vast bedrag per jaar Beperkte tariefdifferentiatie (omvang huishouden)
2. Achteraf Belonen	Borduurt voort op het systeem van Groningen en Ten Boer maar biedt daarnaast de extra mogelijkheid om op vrijwillige, individuele basis mee te doen aan afvalreductie tegen beloning.	Vast bedrag per jaar met mogelijkheid van gedeeltelijke restitutie. Beperkte tariefdifferentiatie (omvang huishouden) Aansluitingen die zich vrijwillig aanmelden voor deelname kunnen – indien zij minder dan (jaarlijks vastgestelde) hoeveelheden restafval afgeven – achteraf een financiële beloning in de vorm van (beperkte) restitutie ontvangen.
3. Diftar op basis van Aanbieding	Volgens het principe: de vervuiler betaalt, de afvalscheider bespaart. Borduurt voort op het systeem van Haren, maar dan op basis van frequentie i.p.v. gewicht.	ASH opgebouwd uit deel vastrecht + variabel deel. Variabel deel afhankelijk van type container, aantal containers en frequentie van lediging.

Toelichting op de drie varianten

Variant 1: Extra Voorzieningen

Deze variant kan gezien worden als een basisvariant. Het beleid zoals dat door de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer gevoerd werd, wordt in grote lijnen doorgezet binnen de nieuwe gemeente Groningen. We zien hierbij nog mogelijkheden om het voorzieningenniveau voor herbruikbare afvalstromen verder uit te breiden – door het plaatsen van extra (ondergrondse) containers – voor papier, glas, textiel en naar behoefte GFT.

Naarmate het voor inwoners makkelijker wordt om hun afval te scheiden, zullen ze dat mogelijk ook meer doen. Dat geven ze aan in de pas gehouden enquête. Hierdoor kan de mate van afvalscheiding en hergebruik licht stijgen. Echter, landelijke en lokale doelstellingen zullen met deze variant naar verwachting niet worden gerealiseerd. Temeer omdat we vaststellen dat we met deze huidige variant in de oude gemeente Groningen al een aantal jaar nauwelijks een toename zien in de mate waarin bewoners zelf afval scheiden. In deze variant zullen ook nog steeds bruikbare afvalstromen uit restafval worden gehaald in de na-scheiding. Als de beoogde verbeteringen in de na-scheiding worden gerealiseerd, kan het hergebruik de komende jaren geleidelijk stijgen naar ca. 66% in 2024/2025. De hoeveelheid restafval zal naar verwachting dalen naar 118 kg per inwoner.

Waar moeten we aan denken bij Extra Voorzieningen?

Extra containers

Om scheiding te vergemakkelijken wordt het aantal glas-, papier- en textielbakken verder uitgebreid. We focussen op een aantal hoogbouwcomplexen en studentenconcentraties waar we, afhankelijk van het aantal wooneenheden en op basis van de wens, nog papier- en glascontainers en eventueel GFT-containers plaatsen. Datzelfde doen we bij omvangrijkere nieuw te bouwen appartementencomplexen. Deze containers zullen bij voorkeur op de terreinen van de appartementencomplexen worden geplaatst en de voorkeur gaat uit na het gebruik van ondergrondse containers zodat de gevolgen voor de straatbeeld beperkt blijven. Stedenbouwkundigen en bewoners worden betrokken bij de locatiekeuze om inpasbaarheid in de straatbeeld te borgen. Daarnaast zullen extra papier-, glas- en textielcontainers worden geplaatst in de omliggende dorpen. Voor GFT hanteren we een combinatie van bron- en nascheiding. Bewoners in oudere stadswijken kunnen op verzoek een GFT-bak krijgen als deze redelijkerwijs in te zamelen is.

De inzameling aan huis van AEEA tegelijk met textiel zoals die in Groningen en grotendeels Ten Boer plaatsvindt, wordt uitgebreid naar alle dorpskernen van Ten Boer en Haren.

We zetten voor PMD in op na-scheiding. De huidige mogelijkheid voor bewoners in Haren om PMD gescheiden naar de milieustraat in Haren te brengen zal geleidelijk worden afgebouwd. Bronscheiding van deze deelstroom kan bijdragen aan bewustwording, maar niet noodzakelijk aan een hogere mate van hergebruik. We kiezen vooralsnog voor na-scheiding van luiers zodra dat mogelijk is. Mocht na-scheiding niet mogelijk blijken, dan onderzoeken we de optie van gescheiden inzameling.

Wat betekent dit model voor Haren?

In Haren wordt in deze variant het Diftar-systeem losgelaten. Er komen dan meer voorzieningen op centrale plaatsen in de dorpen.

Derde afvalbrenghstation

We onderzoeken momenteel de haalbaarheid van een derde afvalbrenghstation, een circulariteitshub, met aanvullende functionaliteiten in het noordoostelijk deel van de stad Groningen. Daarnaast blijven we mogelijkheden bieden voor milieustraatacties en onderzoeken we de wenselijkheid van mobiele afvalbrenghstations.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt geënt op het systeem van oud-gemeente Groningen. Inwoners betalen een vast bedrag dat mede wordt bepaald door de omvang van het huishouden. Daarmee blijft de tariefstructuur voor 90% van alle bewoners (oud Groningen) ongewijzigd. Voor bewoners uit de voormalige gemeente Ten Boer en in sterke mate gemeente Haren leidt deze variant tot een gewijzigde tariefstructuur per 2021. Op basis van gemiddelden stijgt de afvalstoffenheffing in Haren met gemiddeld € 100. Hierdoor zullen de scheidingsresultaten in Haren (negatief) veranderen.

We gaan meerjarige communicatiecampagnes voeren om afvalpreventie en afvalscheiding te bevorderen.

Variant 2: Achteraf belonen

We weten uit ervaringen in andere gemeenten dat inwoners gemotiveerd worden om hun afval beter te scheiden als ze weten dat ze hierin beloond worden met een lagere afvalstoffenheffing. Inwoners kunnen zich vrijwillig aanmelden om deel te nemen aan de regeling achteraf belonen. Inwoners die zich hebben aangemeld kunnen een korting achteraf krijgen, afhankelijk van het aangeboden volume restafval. De afvalstoffenheffing wordt bepaald op de manier van de voormalige gemeente Groningen, maar met de mogelijkheid van een beloning achteraf. Iedereen betaalt een vast jaartarief afhankelijk van de samenstelling van het huishouden. Het aantal keren per jaar dat een deelnemend huishouden restafval heeft aangeboden via de minicontainer of de ondergrondse container, wordt afgezet tegen het gemiddelde per huishouden. Dit bepaalt de hoogte van de korting. In feite is dit een beloning voor gewenst gedrag: minder vaak restafval aanbieden = beter scheiden = minder kosten (voor de gemeente).

Bij deze variant van Achteraf Belonen zijn bewoners vrij om deel te nemen. Bewoners die niet willen deelnemen en bewoners die meer dan gemiddeld afval aanbieden, betalen de vastgestelde vaste afvalstoffenheffing.

De hoogte van de beloning gebaseerd op andere steden, wordt geschat op 20 tot 25 euro per deelnemende huishouden. De beloning wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld tegelijk met de tarieven afvalstoffenheffing voor het komende begrotingsjaar. Naast de financiële stimulans worden extra voorzieningen geplaatst zoals onder variant extra voorzieningen beschreven.

De verwachting is dat er meer afval wordt gescheiden en uiteindelijk minder restafval wordt geproduceerd. Het hergebruikpercentage loopt naar verwachting op tot circa 67% en de hoeveelheid restafval daalt verder tot 104 kg/inwoner. Daarentegen staat dat de (eenmalige) investeringskosten relatief hoog zijn. Deze variant vraagt vanuit de gemeente om redelijk wat administratie en daarmee ook extra kosten. Mocht deze variant leiden tot veel meer scheiding dan oorspronkelijk verwacht, dan zou de beloning kunnen worden verhoogd.

Variant 3: Diftar op basis van Aanbieding

Ook bij deze variant maken we gebruik van onze ervaring, onder andere opgedaan in Haren. Inwoners zijn geneigd om hun afval beter te scheiden als ze een financiële erkenning daarvoor krijgen. Belangrijkste kenmerk van deze variant is dat van elk huishouden afzonderlijk wordt geregistreerd hoeveel restafval wordt weggegooid. De snelst realiseerbare manier is door uit te gaan van de frequentie waarmee van de voorzieningen (lees: containers etc.) gebruik wordt gemaakt. De bestaande infrastructuur is hier voor 90 tot 95% al op ingesteld.

Inwoners gaan in dit systeem, naast een vastrecht tarief, een variabel tarief betalen per keer dat zij hun grijze minicontainer laten legen of restafval wegbrengen naar de ondergrondse container. Heroverwogen wordt om ook een tarief te hanteren voor GFT net zoals dat nu ook van toepassing is in Haren. De overige stromen kunnen gratis worden weg gebracht.

Van Diftar op basis van aanbidding wordt verwacht dat bewoners hun afval beter scheiden waardoor er minder restafval ontstaat en dat ze hun minicontainers en zakken pas aanbieden als deze vol zijn en geleegd moeten worden. Hierdoor worden minicontainers minder vaak aangeboden, kunnen inzamelroutes vergroot worden en dalen de inzamelkosten en de verwerkingskosten.

De verwerkingskosten verbonden aan de verwerking van restafval zijn namelijk hoger dan de kosten verbonden aan de verwerking van andere herbruikbare stromen.

Deze variant biedt in de praktijk de sterkste stimulans aan bewoners om minder afval te produceren en beter te scheiden. Dat blijkt uit resultaten in steden als Nijmegen en Maastricht en uit Haren, waar Diftar gehanteerd wordt. Zonder een financiële prikkel zijn we als gemeente afhankelijk van het gedrag van de inwoners. Huishoudens die weinig restafval aanbieden en hun afval goed scheiden, zullen minder betalen dan bewoners die relatief veel aanbieden en afval niet scheiden. De hoeveelheid restafval daalt naar verwachting tot 85 kg/inwoner.

Het is te verwachten dat het aantal huishoudens in hoogbouwwijken dat gebruik wil maken van een voorziening om GFT te scheiden toeneemt. Bij woningen met tuinen zullen groene minicontainers worden aangeboden. Bij appartementencomplexen zal als eerste gebruik worden gemaakt van groene minicontainers om in de behoefte te voorzien. Als de behoefte en volume vrijkomende GFT groot is, dan zullen minicontainers worden vervangen door GFT ondergrondse containers. Ervaringen uit andere gemeenten met Diftar laten zien dat de behoefte van bewoners in appartementencomplexen om GFT te scheiden niet groot is. Bovendien gaat het om kleine hoeveelheden van vooral groente- en fruitresten.

Er zijn ook nadelen aan deze variant. Met Diftar op basis van aanbidding is de kans reëel dat sommige inwoners in de verleiding komen om hun afval te dumpen om kosten te voorkomen. Het ongeoorloofd achterlaten van afval bij ondergrondse containers, de bijplaatsingen, is nu al een probleem in bepaalde delen van de gemeente en kan toenemen¹. Daarnaast is het mogelijk dat sommige inwoners hun restafval in papier-, glas- of textielcontainers zullen doen waardoor deze containers vervuild raken en afgekeurd worden. Grootstedelijke gemeenten zijn het minst geneigd om voor Diftar te kiezen. Daar zijn de binnensteden vaak compact waardoor er minder ruimte is voor afvalvoorzieningen en inwoners hebben soms minder ruimte in en om het huis om afval te scheiden. Ondergrondse containers bieden hier een oplossing voor, maar het scheiden van afval kost inwoners tijd. Daarnaast is de sociale controle in steden lager, waardoor de kans groter zou kunnen zijn dat inwoners hun afval dumpen.

Ook communicatie vormt een barrière bij grootstedelijke gemeenten. De inwoners hebben vaak uiteenlopende woonsituaties en nationaliteiten. Het beleid aan alle huishoudens duidelijk maken vraagt in dat geval om verschillende vormen van communicatie en is vaak lastig.

---

¹ Papier-, glas- en textielcontainers kunnen vervuild worden omdat inwoners hun restafval daarin dumpen. Dit werkt kostenverhogend. Dit probleem kan worden opgelost door tijdelijk in te zetten op extra handhaving, inzet van extra BOA's en extra controle. Hier is dan wel tijdelijk extra capaciteit voor nodig.

Koers bepalen: welke variant verdient de voorkeur?

Welke variant is het meest geschikt voor het toekomstige afvalbeleid van de gemeente Groningen? Voor welke variant: Extra Voorzieningen, Achteraf belonen of Diftar op basis van aanbidding gaat de voorkeur uit voor verdere uitwerking?

In het onderstaand schema is een overzicht weergegeven wat per variant de gevolgen zijn voor afvalprestaties, kosten, het effect op de Afvalstoffenheffing, de mate van draagvlak en de hoogte van het serviceniveau. De genoemde bedragen zijn een indicatie. Een gedetailleerde uitwerking van de financiën is terug te vinden in bijlage 2. Nadat de raad in mei 2020 een keuze uitspreekt, zal vervolgens de uitwerking plaatsvinden zodat in 2021 het nieuwe afvalbeleidsplan tot implementatie kan overgaan.

	Variant 1: Extra voorzieningen	Variant 2: Achteraf belonen	Variant 3: Diftar op basis van Aanbidding
Verwachting te realiseren mate van hergebruik	66%	67%	70%
Geraamde hoeveelheid (fijn) restafval	118 kg/inw.jr	104 kg/inw.jr	85 kg/inw.jr
Hoogte investeringen	€ 1 milj	€ 1,65 milj	€ 1,7 milj
Effect variant op ASH (*)	+ € 18 / jr	+ € 24/ jr	+ € 20 / jr
Implementatie mogelijk per	2021	2021 - 2022	2021 - 2022
Vrijwillige deelname bewoners	Nee	Ja	Nee
Draagvlak onder inwoners(**)			
- Groningen/Ten Boer	Gemiddeld	Gemiddeld	Laag
- Haren	Laag	Laag	Hoog

Toelichting: Doorrekeningen van varianten is op hoofdlijnen. Nadere uitwerking in afvalbeheerplan 2021 – 2025.

(*) Het gaat hierbij om voorlopige berekeningen. De raad heeft een structurele bezuiniging van €532.000,- vanaf 2021 vastgesteld voor afvalbeleid. Deze bezuiniging kan invloed hebben op de uiteindelijke hoogte van de afvalstoffenheffing. N.B. De genoemde bedragen zijn gebaseerd op de huidige verwerkingscontracten. Vanaf 2022 zullen de nieuwe afvalverwerkingscontracten ingaan. Daarnaast is bij de genoemde bedragen nog geen rekening gehouden met kosteneffecten van eventuele hernieuwde opbouw van de voorziening ASH, van harmonisatie (en eventuele verruiming) van de kwijscheldingsregeling, van aanvullende maatregelen rond grofvuil en van de specifiek per variant te verwachten kosteneffecten.

Wat betekent welke variant in de praktijk?

Voor bewoners die bewust omgaan met hun restafval en bereid zijn tot afvalscheiding verandert er in principe in alle varianten eigenlijk niet zo veel. In de bestaande situatie bieden we bewoners al diverse mogelijkheden om afval gescheiden af te geven. In alle varianten breiden we voorzieningen voor afvalscheiding de komende jaren verder uit en maken we het bewoners zo nog makkelijker om de hoeveelheid restafval te reduceren.

Bijgaand zijn de veranderingen weergegeven voor specifieke inwonersdoelgroepen in diverse woonsituaties met specifieke sociale achtergronden, vergeleken met de diverse varianten.

Laagbouwwoning (Paul en Ingrid, werkend stel en kinderen)

Paul en Ingrid wonen in een 2 onder 1 kap woning in Ten Boer. Ze hebben minicontainers aan huis voor restafval en GFT en bieden deze momenteel elke inzamelronde (tweewekelijks altemnerend) aan voor lediging. Een derde minicontainer bij huis voor papier hebben ze een paar jaar geleden geweigerd. Nog zo'n lelijk ding bij huis vinden ze niet wenselijk. Hun grijze container zit regelmatig stampvol doordat ze niet zo scheidingsbewust zijn en meer gaan voor gemak. Ze hebben samen een goed inkomen, bestellen veel online en hebben daardoor veel verpakkingsmateriaal en karton. Dat verdwijnt regelmatig in de grijze container, net als glas, oude kleren en dergelijke. In het groeiseizoen stoppen ze ook regelmatig tuinafval in de grijze container, dit alles onder het motto het 'gemak dient de mens' en 'weg is weg'.

Bij de burens waar ze de kap mee delen (gezin met 2 kinderen van 10 en 12) gaat het anders. Zij hebben wel een extra papiermini. Die vinden ze erg handig. De bak wordt elke maand geleegd door vrijwilligers van de lokale sportvereniging die zo extra inkomsten genereert voor de club. Ook zij bieden hun grijze en groene container momenteel elke inzamelronde (tweewekelijks altemnerend) aan voor lediging. Het maakt immers niet uit of de container vol is of niet. Ze betalen een vast bedrag aan afvalstoffenheffing per jaar. Hun intrinsieke motivatie maakt dat zij hun afval wel beter dan Peter en Ingrid scheiden en daardoor minder restafval aanbieden. Dit zal onveranderd zo blijven in de variant extra voorzieningen.

In de variant Variabel tarief en bij Achteraf Belonen wordt de afvalstoffenheffing van deze bewoners afhankelijk van hoe vaak ze hun grijze container aanbieden voor het legen. Paul en Ingrid maken zich in die situatie niet druk. Het maakt hen nu eenmaal niet uit hoeveel afvalkosten zij hebben of veroorzaken. Zij gaan voor gemak. Hun gedrag blijft bij het oude en hun afvalstoffenheffing zal daardoor gaan stijgen.

De burens daarentegen gaan bewuster inkopen (minder verpakkingsafval), hun afval zo goed mogelijk scheiden en hun grijze container alleen aanbieden voor lediging als het nodig is (container vol). Dit scheelt hen immers in kosten scheelt of kan een beloning achteraf opleveren. De kinderen zijn ook met een goed idee gekomen: zij zeggen toe het afval op hun kamers te gaan scheiden en scherp op te gaan letten of er niks in de grijze container verdwijnt dat er niet in hoort. En als de familie daardoor geld bespaart op de afvalrekening, dan ontvangen zij een deel of misschien wel de hele besparing als beloning. De familie houdt via de afval-app van de gemeente zicht op de afvalkosten (en de kinderen daarmee op hun eventuele beloning).

Kamerbewoning (Hans, 20 jr, student HanzeHogeschool)

Hans studeert nu twee jaar in Groningen en geniet volop van het studentenleven. Hij woont samen met drie andere medestudenten in een woning van een pandjesbaas in de Schildersbuurt. Lekker dicht bij het centrum en het uitgaansleven. Naast kamerhuur betaalt hij maandelijks een bedrag aan servicekosten voor elektra, gas, afval en dergelijke. Het studentenleven is al duur genoeg en hij moet al het nodige lenen aan beurs. Aan het eind van het jaar vraagt Hans daarom altijd om een afrekening aan de pandjesbaas. Als er bijgedokt moet worden of geld terugkomt dan verdelen Hans en zijn medestudenten dat in goed overleg met elkaar.

Hans heeft vernomen dat de gemeente mogelijk een ander afvalstelsel gaat invoeren. Bewoners gaan dan eventueel betalen per keer dat ze restafval aanbieden. Mogelijk ook dat er een systeem komt waarbij bewoners die relatief gezien weinig restafval aanbieden, achteraf hiervoor een financiële beloning krijgen. Van huis uit is Hans gewend om afval te scheiden. Waar Hans vandaan komt moesten ze thuis allerlei afvalstromen apart houden. Hier in Groningen is dat net even anders. Zo hoeft hier verpakkingsafval niet apart gehouden te worden omdat de gemeente dit achteraf in een fabriek uit het restafval laat halen. Da's wel zo prettig, vindt Hans, want het scheelt ruimte en voorkomt nog zo'n stinkzak in huis.

Hans spreekt met z'n huisgenoten af dat als dat nieuwe afvalstelsel ingevoerd wordt, ze dan gezamenlijk gaan proberen om afval zo goed mogelijk te scheiden. Zo komt er een centrale plek in huis waar ze papier en karton bewaren tot het wordt opgehaald, komt er een kratje voor eenmalig glas in de gezamenlijke keuken en maken ze afspraken over wie wanneer zorgt dat gescheiden afval afgevoerd wordt. En als ze grofvuil hebben dan lenen ze een gratis bakfiets van de gemeente om dit naar het afvalbrengstation te brengen. Als het even kan zo'n elektrische. Als het lukt om geld terug te krijgen op de afvalrekening, dan willen ze dat geld gaan gebruiken voor het gezamenlijke eindejaarsfeest.

Hans besprak deze afvalplannen met vrienden die in een ander studentenhuis wonen. Ze waren niet direct enthousiast want tja, een beetje student heeft toch hele andere interesses dan afval. En dat kost toch ontzettend veel ruimte en tijd, afval scheiden. Toen ze er onder het genot van een biertje even over doorboorden, zagen ook zij in dat dat eigenlijk wel meevalt. Zo ontstond het idee om een afvalchallenge te organiseren tussen beide studentenhuisen. Immers hoe meer geld bespaart, des te meer kratjes bier voor een feestje.

Bovenwoning in oudere stadswijk (Ibrahim, werkend & alleenstaand)

Voor Ibrahim geldt - net als voor veel andere bewoners van de hoogbouwwijken - dat hij relatief klein behuist is en daardoor beperkt ruimte in/bij huis heeft om deelstromen gescheiden te bewaren tot deze aan huis worden ingezameld. Papier en textiel worden bij Ibrahim frequent (maandelijks) aan huis ingezameld. Glas neemt Ibrahim regelmatig mee naar de supermarkt als hij boodschappen gaat doen. Ibrahim vindt het maar een kleine moeite om het gelijk mee te nemen. GFT heeft Ibrahim niet zoveel. Een beetje keukenafval en etensresten en soms een keer wat planten/bloemen. Hij zou dat best willen scheiden, maar het wordt in zijn buurt niet gescheiden ingezameld. Dus doet Ibrahim dat beetje bij het restafval. Hij vindt dat prima, omdat hij weet dat het achteraf alsnog gescheiden wordt en er groen gas van gemaakt wordt.

Als de gemeente in 2020 besluit om tariefdifferentiatie in te voeren, is dat reden voor Ibrahim om de handige afval-app van de gemeente op zijn mobiel te installeren. Die geeft hem de dag voor inzameling een seintje dat hij zijn papier aan de weg moet zetten. Als Ibrahim onverhoopt een keer veel papier/ karton in huis heeft brengt hij - omdat hij het niet bij het restafval wil doen en niet wil bewaren tot de eerstvolgende inzamelingsdag - na zijn werk even naar de openbare container bij hem in de buurt. Dit zorgt dat zijn restafvalzak niet vol raakt en hij die nog niet hoeft te storten (wat hem bij de variant Variabel Tarief en Achteraf Belonen geld bespaart).

Zijn burens Henk en Sabine zijn minder scheidingsbewust en doen dan ook nog vaak papier en glas in hun restafval. Ze hebben geen Ja/Nee sticker op de brievenbus en laten vaak dingen thuisbezorgen, wat veel verpakkingsmateriaal geeft. Ibrahim snapt dat niet goed. Ze moeten daardoor veel vaker naar de restafvalcontainer lopen en zijn daardoor ook meer geld kwijt aan afvalstoffenheffing.

Appartement in flat (Joost en Ingrid, senioren)

Joost en Ingrid (80 en 78) zijn al op leeftijd en daarom een aantal jaar geleden verhuisd naar een kleiner, gelijkvloers appartement. Ze zijn - net als veel van hun oudere kennissen en vrienden - echter nog steeds behoorlijk vitaal en zelfredzaam. Bij hun appartementencomplex staan naast een ondergrondse restafvalcontainer ook aparte containers voor papier/karton, glas en GFT. Dat is voor hen wel prettig zo dichtbij. Die containers zien Joost en Ingrid ook bij steeds meer appartementencomplexen geplaatst worden.

Joost en Ingrid achten zichzelf nog prima in staat op hun afval te scheiden en om hun restafval naar de ondergrondse container te brengen. Voor hun alleenstaande buurvrouw op leeftijd is dat wat moeilijker geworden. Haar zoon die regelmatig langskomt en de thuishulp helpen om haar afval naar de container te brengen. Soms echter helpt ook een buurman zoals Joost. Joost belt geregeld even aan bij de buurvrouw voor hij en Ingrid boodschappen gaan doen om te vragen of hij nog wat glasafval mee naar beneden moet nemen voor de buurvrouw.

Joost las onlangs een oproep beneden in de hal van een aantal medebewoners. Zij geven aan dat de gemeente mogelijk tariefdifferentiatie gaat invoeren. In dat geval hebben ze moeite om normale, 50 liter grote huisvuilzakken naar beneden te tillen en te storten. Liever zouden zij kleinere pedaalemmerzakken kunnen blijven storten. Maar zo'n kleine zak vult niet de hele trommel en daardoor zouden ze onevenredig veel afvalbelasting betalen. Als de meerderheid van de flatbewoners hiermee instemt, kan er door de gemeente waarschijnlijk een kleinere trommel op de ondergrondse container geplaatst worden. Hiervoor zou dan ook een navenant lager afvaltarief gaan gelden. Joost vindt dat op zich niet nodig, hij ziet zichzelf voorlopig nog prima een normale huisvuilzak tillen. En zoveel afval hebben Joost en Ingrid niet. Maar ach, als daar andere medebewoners mee geholpen zijn, waarom dan niet?

Joost las ook ergens dat als de gemeente dat nieuwe afvalstelsel gaat invoeren, dat bewoners die om medische redenen veel restafval hebben een verzoek kunnen indienen voor een tegemoetkoming in afvalkosten. Joost zal dat de buurvrouw melden. Mogelijk dat het voor haar ook van toepassing kan zijn.

Ongeveer 11.200 Stadgers zijn 70 jaar of ouder, 4.400 daarvan zijn 80 of ouder. Wij hebben het stortgedrag van ouderen onderzocht om te bepalen of het anders is dan dat van andere Stadgers. De gemiddelde Stadger maakt 1 keer per week gebruik van een ondergrondse container, de gemiddelde Stadger van 70 of ouder maakt 1,1 keer per week gebruik van een ondergrondse container. Dat geldt ook voor bewoners die 80 of ouder zijn.

Benedenwoning in oude stadswijk (Regina, uitkering, alleenstaande moeder met dochter van 6)

Regina is drie jaar geleden gescheiden en zit sindsdien in een uitkeringssituatie. Ze is werkzoekend en woont alleen met haar dochter van 6. Ze huurt een kleine benedenwoning met een klein buitenplaatsje. Op grond van haar financiële situatie krijgt Regina gedeeltelijke kwijtschelding van de afvalstoffenheffing.

Regina las in het buurtkrantje dat de gemeente mogelijk een systeem gaat invoeren waarbij bewoners moeten betalen per keer dat ze afval storten op de ondergrondse container. Regina betaalt door de kwijtscheldingsregeling nu relatief weinig afvalstoffenheffing en is bang dat ze in zo'n nieuw systeem meer moet gaan betalen. Regina heeft het financieel niet breed en moet al erg zuinig zijn met het geld dat ze krijgt.

Bij navraag blijkt dat Regina ook in het nieuwe systeem recht houdt op gedeeltelijke kwijtschelding. Wel zal ook zij waarschijnlijk per keer dat ze afval stort een x bedrag in rekening gebracht krijgen. De gemeente wil daarmee ook de groep bewoners met kwijtschelding prikkelen tot (en zo mogelijk belonen voor) goed scheidingsgedrag en verminderde afvalproductie.

Regina koopt vanwege haar financiële situatie al zeer bewust en nooit te veel in. Hierdoor heeft ze eigenlijk nu ook al relatief weinig afval. Wel ontvangt ze graag reclamefolders in de bus om daar prijsacties uit te kunnen halen. Ze heeft daarom geen Ja/Nee sticker. Hierdoor heeft ze relatief veel oud papier. Dat verdwijnt nu nog wel eens in de restafvalcontainer. Want nu maakt het financieel voor haar toch niet uit hoe vaak en wat ze stort.

Regina neemt zich voor om in zo'n nieuwe situatie nog beter op te letten wat ze in de zak voor restafval stopt. Wat zij gescheiden kan houden en afgeven zal ze gescheiden gaan houden. Papier wordt toch maandelijks aan huis opgehaald. Textiel ook. En ze gaat zo nu en dan ook naar de kringloopwinkel om te kijken of er nog leuke tweedehands kleren hangen. Dan kan ze haar oude versleten kleding ook meenemen en daar inleveren. Glas brengt ze al naar de glasbak. Ze wil bij haar burens ook eens polsen of er animo is voor een gezamenlijke GFT-voorziening in de straat. Sommigen burens hebben een klein tuintje dus zo nu en dan ook meer GFT. Als dat zou lukken, hoeft ze het GFT ook niet meer in de restafvalcontainer te stoppen. Alles beetje helpen. En als ze grofvuil heeft dan zal ze kijken of er binnenkort in de wijk weer een milieustraatactie gehouden wordt.

Er zijn circa 11.000 bewoners zoals Regina die recht hebben op volledige, dan wel gedeeltelijke kwijtschelding.

Aandacht voor specifieke (kwetsbare) doelgroepen

In de gemeente Groningen hebben we de goede traditie om in het beleid rekening te houden met kwetsbare groepen. Ook op het gebied van het afvalbeleid denken we dat maatwerk nodig is. In deze nota is gesproken over specifieke maatregelen voor ouderen, minima en mensen met een beperking of chronische ziekte.

Voorbeelden van specifieke groepen in de Groningse bevolking met wie we denken rekening te houden zijn:

- *Mensen met een lichamelijke beperking of chronische ziekte*
Soms is een hoge afvalproductie het gevolg van een chronisch ziekte. Soms maakt een lichamelijke beperking het lastig om afval op de juiste wijze aan te bieden. Daarom willen we vasthouden aan bestaande regelingen. Bewoners met een medische indicatie hebben de mogelijkheid om gratis een extra container te gebruiken. Voor bewoners die gebruik maken van een ondergrondse container zal voorzien worden in gratis tikken.
- *Minima*
Een kwijtscheldingsregeling voor bewoners met een laag inkomen blijft in stand. Afhankelijk van het inkomen geldt volledige of gedeeltelijke (57%) kwijtschelding van het vaste en/of variabele deel van de afvalstoffenheffing.
- *Ouderen*
Onze bewoners blijven steeds langer vitaal. Als de vitaliteit afneemt, dan krijgen veel ouderen ondersteuning van een betrokken buur, familielid of hulp in het huishouden. Veel ouderen krijgen uit deze hoek reeds ondersteuning om mee te helpen bij het scheiden en wegbrengen van afval. Waar dit niet lukt, zal de gemeente hen op een andere wijze tegemoetkomen. Zo kunnen we bij complexen met veel oudere bewoners kleinere trommels plaatsen in ondergrondse containers, met een navenant lager tarief.
- *Voorkomen bijplaatsingen*
In sommige varianten kan de mate van bijplaatsen toenemen. Inmiddels voeren we een intensieve aanpak uit in de Oude Wijken om dit fenomeen te beperken. De aanpak is gericht op een aantal pijlers: zorgen dat alle voorzieningen goed werken en voldoende vaak geleege worden, communicatie over gewenst gedrag en een dialoog met bewoners hierover, opruimen van gedumpt afval en extra handhavingsinzet. Bij invoering van Diftar op basis van aanbidding zal deze aanpak geïntensiveerd worden.

Het thema 'grofvuil' ligt in het verlengde van 'bijplaatsingen'; meer daarover in het volgende hoofdstuk.

Grofvuil

In de afgelopen jaren is grofvuil in toenemende mate door bewoners gebracht naar de afvalbrengrstations, waar het wordt gescheiden in diverse deelstromen. Dit draagt bij aan een verhoging van de mate van hergebruik van huishoudelijk afval en zorgt voor lagere verwerkingskosten. Bewoners uit Groningen en Ten Boer kunnen gemengd grofvuil 4 keer per jaar gratis naar de afvalbrengrstations brengen. Bewoners uit Haren moeten hiervoor betalen. Als grofvuil herbruikbaar is en gescheiden wordt aangeboden, dan kan het onbeperkt gratis worden gebracht. Bewoners uit zowel Groningen, Ten Boer als Haren kunnen grofvuil tegen betaling ook aan huis laten ophalen. Onder het huidige beleid verschillen de tarieven hiervoor.

We faciliteren bewoners aanvullend met tijdelijke milieustraatacties in de wijken. Ook kunnen bewoners gratis een bakfiets lenen om daarmee grofvuil weg te brengen naar een afvalbrengrstation.

Uit de gehouden Inwonersenquête zien we dat nagenoeg alle bewoners weten dat grofvuil naar de afvalbrengrstations kan worden gebracht. Daarbij geeft ongeveer een derde van de bewoners aan dat zij geen vervoersmogelijkheid hebben om grofvuil weg te brengen naar een afvalbrengrstation. We constateren dat met zekere regelmaat grofvuil wordt gedumpt of bijgeplaatst, vooral naast de ondergrondse containers. Deze bijplaatsingen leiden tot verrommeling van de openbare ruimte en lokken bijplaatsing van extra afval uit. We monitoren bijplaatsingen en hanteren een mix van maatregelen om deze zoveel mogelijk te voorkomen.

Tegen de achtergrond van bijplaatsingen en de uitkomst van de enquête hebben we vijf verschillende opties uitgewerkt voor de aanpak van grofvuil. Een nadere toelichting op de maatregelen is in de bijlage opgenomen.

Maatregelen	Geraamde meerkosten (€ / jaar)	Effect op ASH (€ / jr)
1. Inrichten kleinschalige (vaste) brengpunten voor grofvuil in de wijken (uitgaand 10 locaties a € 30.000,=/jr, ca. 1 per stadsdeel)	€ 300.000 / jr	+ € 2,60
1. Verhogen aantal (tijdelijke) milieustraatacties (verdubbeling huidig aantal milieustraatacties per jaar)	€ 75.000 / jr	+ € 0,65
2. Beperkte, tijdelijke milieustraatacties per deelstroom en op afroep (uitgaand 12 acties per wijk, voorstel pilot in Oude Wijken)	€ 25.000 / jr (per wijk, pilot)	+ € 0,20
3. Inzet GRIP-wagen (mobiel Grondstoffen Inzamel Punt, frequente standplaats op wisselende locaties in wijken verspreid over gemeente)	€ 125.000 / jr	+ € 1,10
4. Gratis halen aan huis van grofvuil (*) (*) nog nader te bezien of evt. apart halen deelstromen als hout, metalen	€ 750.000 / jr	+ € 6,50

Visie Toekomst

We hebben in de afgelopen periodes ingezet op de visie om in 2025 afvalvrij te zijn. Het omzetten van afval in grondstoffen kan nog effectiever. We zitten nu voor huishoudelijk afval op een hergebruikpercentage van 59%. De voormalige gemeenten Haren en Ten Boer zaten zelfs al richting 70%. Maar er is nog aanzienlijke winst te halen. Nog steeds komen veel potentieel herbruikbare grondstoffen in het restafval terecht. Dit extra potentieel vertegenwoordigt een bedrag van ruim € 5 miljoen per jaar aan onnodige verwerkingskosten voor restafval. Als we erin slagen om dit potentieel te realiseren, besparen we niet alleen onnodige kosten voor inwoners, maar zetten we ook een grote stap op weg naar onze ambitie van afvalvrije en circulaire gemeente.

Wij willen een gemeente zijn waarin zo weinig mogelijk huishoudelijk afval ontstaat en het afval dat wel vrijkomt, op de meest hoogwaardige wijze weer wordt hergebruikt. We blijven focussen op technieken waarmee het scheiden van afval wordt bevorderd en we maken het onze inwoners daarbij zo makkelijk mogelijk. We gaan door met onze bewustwordingscampagnes om bewoners te motiveren en houden rekening met de verscheidenheid aan bevolkings- en leeftijdsgroepen die Groningen rijk is. Wij maken gebruik van aanbestedingen en inkoopbeleid om hergebruik te stimuleren en denken dat dit kan leiden tot het bevorderen van kansrijke productinnovaties en nieuwe vormen van bedrijvigheid en werkgelegenheid. We denken dat juist mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt van deze werkgelegenheid kunnen profiteren om een betekenisvolle rol in de samenleving te spelen. Gemeenschappen die geïnspireerd worden door afvalvrij blijken hechter te zijn: samen koken, stadstuinen ontwikkelen en afval composteren; ook rond kringloopwinkels en Repair-café's ontstaan hechte groepen. We hopen deze vormen van sociale cohesie in Groningen verder te kunnen bevorderen.

In onze eerdere plannen noemden we 2025 als jaar waarin we afvalvrij willen zijn. Op basis van de laatste berekeningen en inzichten lijkt dat tijdpad te ambitieus. Maar dat vinden we van minder belang dan de noodzaak om concrete stappen vooruit te blijven zetten om oplossingen te creëren voor de toenemende grondstoffen schaarste. Dergelijke stappen zijn wel degelijk mogelijk.

Veelgebruikte begrippen

Afvalvrij. We noemen een gemeente (of huishouden, wijk, school, bedrijf) afvalvrij als alle geproduceerde afval kan worden hergebruikt. Een afvalvrije gemeente produceert dus geen afval dat niet kan worden omgezet in nuttige grondstoffen.

Hergebruikpercentage. Hiermee bedoelen we het percentage afval dat daadwerkelijk hergebruikt wordt. Betere scheiding van afval leidt tot een hoger hergebruikpercentage.

Minicontainer. Daaronder wordt verstaan de groene, grijze en blauwe rolcontainers die de inwoners van de gemeente bij hun huis hebben staan als ze in laagbouw wonen.

Bronscheiding. Daarmee bedoelen we afvalscheiding door bewoners en is het tegenovergestelde van na-scheiding. Hergebruik van papier en textiel worden doorgaans door bronscheiding gerealiseerd. Voor inwoners uit Haren is het ook mogelijk om plastic aan de bron te scheiden.

Na-scheiding. Daarmee bedoelen we het proces om fabrieksmatig afvalstromen te scheiden van ingezameld restafval. Hergebruik van plastic, metaal en drankpakken wordt in Groningen vooral door na-scheiding gerealiseerd.

ASH. Veelgebruikte afkorting voor afvalstoffenheffing.

Diftar. Staat voor 'gedifferentieerde tarieven' en houdt in dat de afvalstoffenheffing voor huishoudens afhangt van de hoeveelheid restafval die ze aanbieden. De term Diftar is in deze gemeente, net als in veel andere gemeenten in Nederland, vaak gebruikt. Het staat ook in het huidige collegeakkoord, dan in kapitalen: DIFTAR. De schrijfwijze is dus niet eenduidig, en er worden in de praktijk verschillende betekenissen toegekend aan het begrip diftar. Om deze verwarring te voorkomen gebruiken we in deze verkenning de term Diftar voor een systeem waarbij de afvalstoffenheffing achteraf wordt berekend op basis van gewicht of frequentie van het aangeboden afval.

GFT. Staat voor Groente, Fruit en Tuinafval.

AEEA. Staat voor huishoudelijke Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparatuur.

PMD. Staat voor Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankpakken.

Bijlagen

1. Rapportage enquête afvalbeleid onder inwoners
2. Overzichtstabel potentiële varianten
3. Effectief afvalbeleid
4. Evaluatie resultaten afgelopen periode
5. Mogelijke maatregelen grofvuil / bijplaatsingen
6. Bijlage 6. Q&A

Afvalbeleid gemeente Groningen

Joost de Graaf

Oktober 2019

Frans Oldersma

www.oisgroningen.nl

BASIS VOOR BELEID

Inhoud

Inhoud	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding van het onderzoek	4
1.2 Doel van het onderzoek	4
1.3 Opzet van het onderzoek	4
2. Afvalbeleid gemeente Groningen	5
2.1 Respons en achtergrond	5
2.2 Toekomst inzameling huishoudelijk afval	6
2.3 Redenen en motivatie om afval te scheiden	9
2.4 Scheiden van afvalstromen	10
2.5 Afvalbrengrstations en de Circulariteitshub	11
2.7 Informatievoorziening rondom afval	12
Colofon	14

Samenvatting

In de drie voormalige gemeenten Haren, Ten Boer en Groningen bestaan nu nog verschillen in het afvalbeleid en de afvalstoffenheffing. Zo kennen de voormalige gemeenten Ten Boer en Groningen vaste afvaltarieven, maar wordt in de voormalige gemeente Haren afgerekend op gewicht. De gemeente Groningen werkt aan een nieuw afvalbeleid dat voor alle inwoners hetzelfde is.

De gemeente Groningen heeft de afdeling Onderzoek, Informatie en Statistiek gevraagd het Inwonerspanel een enquête voor te leggen over afvalinzameling, over de mogelijkheden en voorzieningen om afval te scheiden en over de manier waarop de afvalstoffenheffing nu is geregeld. Naast de enquête voor panelleden, is ook een enquête gemaakt voor inwoners die niet lid zijn van het panel. De totale groep respondenten bestaat uit 7.335 personen.

Aan respondenten is gevraagd hoe zij tegen de inzameling van huishoudelijk afval in de komende jaren aankijken. In de enquête hebben we vier scenario's beschreven en is gevraagd welk scenario de voorkeur heeft. Van de respondenten die wonen in de voormalige gemeente Haren kiest vier vijfde (82%) voor de twee toekomstige scenario's waarin de inzameling van huishoudelijk afval (in grote lijnen) blijft zoals het nu is. De meeste voorkeur (48%) gaat uit naar het scenario waarin de afvalinzameling in grote lijnen ongewijzigd blijft, waarbij er wel meer voorzieningen dicht bij huis komen waar waardevol afval (papier, glas, textiel) naartoe kan worden gebracht. Bijna een vijfde (18%) van de respondenten kiest voor afschaffing van het variabel tarief; 14% kiest voor afschaffing, waarbij (a) iedereen in principe evenveel afvalstoffenheffing gaat betalen, en (b) bewoners die afval goed scheiden, en dus minder restafval aanbieden, aan het eind van het jaar een klein deel van de betaalde afvalstoffenheffing kunnen terugkrijgen.

Van de respondenten die wonen in de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer kiest ook ruim vier vijfde (84%) voor de drie toekomstige scenario's waarin de inzameling van huishoudelijk afval (in grote lijnen) blijft zoals het nu is. Net als bij de respondenten uit Haren, gaat ook bij de respondenten uit Groningen en Ten Boer de meeste voorkeur (36%) uit naar het scenario waarin de afvalinzameling in grote lijnen ongewijzigd blijft, waarbij er wel meer voorzieningen dicht bij huis komen waar waardevol afval naartoe kan worden gebracht. Voor invoering van een variabel tarief kiest 15% van de respondenten uit Groningen en Ten Boer.

Aan respondenten is gevraagd wat zij vinden van het principe om minder afvalstoffenheffing te betalen als relatief minder restafval wordt aangeboden door betere afvalscheiding, en meer te betalen wanneer meer restafval wordt aangeboden. Drie vijfde van de respondenten uit de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer (61%) vindt dit principe (zeer) goed, terwijl aanzienlijk meer respondenten uit de voormalige gemeente Haren (86%) dit een (zeer) goed principe vinden.

Van de respondenten uit de voormalige gemeente Haren denkt 55% dat het systeem met een variabel tarief leidt tot ongewenst gedrag zoals illegaal dumpen langs wegen of in openbare afvalbakken, terwijl 81% van de respondenten uit de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer deze verwachting heeft.

In het onderzoek zijn verder ook vragen gesteld over redenen om afval te scheiden, in welke mate afvalstromen gescheiden worden gehouden van het restafval, de redenen waarom respondenten weinig gebruik maken van een afvalbrenghub en hun mening over de "Circulariteitshub". Ten slotte is gevraagd hoe respondenten de huidige informatievoorziening van de gemeente over afvalinzameling en mogelijkheden voor afvalscheiding ervaren.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Sinds 1 januari 2019 vormen de voormalige gemeenten Haren, Ten Boer en Groningen samen de gemeente Groningen. In de drie voormalige gemeenten bestaan nu nog verschillen in het afvalbeleid en de afvalstoffenheffing. Zo kennen de voormalige gemeenten Ten Boer en Groningen een systeem waarbij de hoogte van de afvalstoffenheffing wordt berekend op basis van de huishoudgrootte of de gebruikte afvalcontainer. Daarentegen wordt in de voormalige gemeente Haren afgerekend op gewicht. De gemeente Groningen werkt aan een nieuw afvalbeleid dat voor alle inwoners hetzelfde is. Bovendien heeft de gemeenten de ambitie om in 2025 afvalvrij te zijn. Dit houdt in dat al het afval dat hergebruikt of gerecycled kan worden, gescheiden wordt. Op dit moment bestaat bijna de helft van restafval (afval dat in de ondergrondse container of grijze minicontainer belandt) uit waardevolle materialen die geschikt zijn voor hergebruik of recycling. De gemeente wil dat zoveel mogelijk van dit afval wordt gescheiden, zodat waardevol afval niet verloren gaat.

1.2 Doel van het onderzoek

Om de mening van inwoners te peilen, is aan de leden van het Inwonerspanel Groningen Gehoord eind augustus 2019 een enquête voorgelegd over afvalinzameling, over de mogelijkheden en voorzieningen om afval te scheiden en over de manier waarop de afvalstoffenheffing nu is geregeld. Naast de enquête voor panelleden, is ook een enquête gemaakt voor inwoners die niet lid zijn van het inwonerspanel.

1.3 Opzet van het onderzoek

We hebben de enquête voorgelegd aan het Inwonerspanel Groningen Gehoord'. Dit panel bestaat uit een grote groep inwoners van de 'nieuwe' gemeente Groningen die hun mailadres hebben gegeven om mee te werken aan internetonderzoek van Onderzoek, Informatie en Statistiek Groningen. Bij het versturen van de uitnodiging op 27 augustus bestond het Inwonerspanel uit 11.239 leden. Hiernaast zijn bewoners van de gemeente Groningen via nieuwsbrieven en diverse berichten op Facebook en Twitter uitgenodigd om de open enquête in te vullen. Deze open enquête kon door iedereen worden ingevuld. Zo konden bewoners van de gemeente Groningen die geen lid zijn van het Inwonerspanel ook meedoen aan het onderzoek.

In de enquête hebben we naast gesloten ook open vragen gesteld. Alle antwoorden op de open vragen en de toelichtingen zijn in een apart document aan de opdrachtgever verstrekt.

Ruim 11.000 leden, in alle leeftijdsgroepen vanuit de hele gemeente Groningen, geeft het Inwonerspanel een adequaat beeld van de mening van inwoners van de gemeente. Wel moet worden opgemerkt dat voor het Inwonerspanel geen aselechte steekproef van alle bewoners is getrokken. Elke inwoner kan lid worden van het Inwonerspanel. Het gevolg is dat sommige groepen inwoners zijn oververtegenwoordigd en anderen ondervertegenwoordigd. Dit neemt niet weg dat het Inwonerspanel een zeer bruikbaar instrument is om in korte tijd de mening van een aanzienlijke groep inwoners van de gemeente Groningen te peilen.

2. Afvalbeleid gemeente Groningen

2.1 Respons en achtergrond

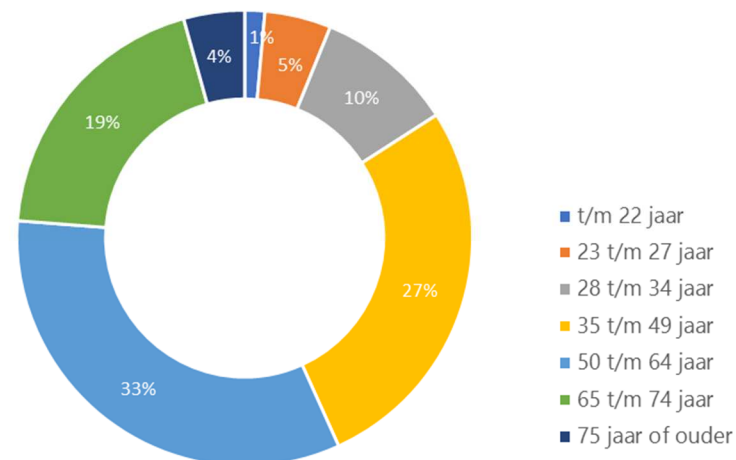
In totaal hebben 5.539 leden van het Inwonerspanel de enquête beantwoord (NB. een respons van 49%). De enquête voor inwoners die geen lid zijn van het Inwonerspanel is door 1.796 personen ingevuld. In totaal hebben 7.268 respondenten de enquête volledig ingevuld. Sommige vragen zijn niet door alle respondenten beantwoord en daardoor verschilt het aantal respondenten per vraag. De resultaten van de respondenten van het Inwonerspanel en van de open enquête (voor niet-panelleden) verschillen nauwelijks van elkaar. Daarom rapporteren we de resultaten van de totale groep van 7.335 respondenten.

Van de respondenten woont ruim 13% (983 personen) in de voormalige gemeente Haren en 4% (299 personen) in de voormalige gemeente Ten Boer; de overige respondenten (83%; 6.053 personen) wonen in de 'oude' gemeente Groningen. Toen op 1 januari 2019 de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer samen de nieuwe gemeente Groningen vormden, was van de nieuwe gemeente 9% van de inwoners afkomstig uit Haren, 3% uit ten Boer en 88% uit Groningen. Daarmee vormen de respondenten van dit onderzoek een goede afspiegeling van de bewoners van de drie voormalige gemeenten.

Ruim twee derde van de respondenten (68%) woont in een gezinswoning en bijna een derde (29%) bewoont een appartement; de overige respondenten wonen in een studentenhuus (2%) of in een seniorenwoning (1%).

Ruim een kwart van de respondenten is tussen de 35 en 49 jaar, een derde tussen de 50 en 64 jaar en bijna een kwart is 65 jaar of ouder. In totaal is driekwart van de respondenten ouder dan 34 jaar.

Verdeling respondenten naar leeftijd

2.2 Toekomst inzameling huishoudelijk afval

Aan respondenten is gevraagd hoe zij tegen de inzameling van huishoudelijk afval in de komende jaren aankijken. We hebben mening gevraagd over verschillende scenario's. De wijze van afvalinzameling in de voormalige gemeente Haren wijkt af van de afvalinzameling in de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer. In de voormalige gemeente Haren wordt al twintig jaar een variabel tarief gehanteerd: bewoners betalen minder afvalstoffenheffing als zij hun afval goed scheiden (en daarmee minder restafval aanbieden). De voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer hanteren een systeem waarbij de hoogte van de afvalstoffenheffing wordt berekend op basis van de huishoudgrootte of de gebruikte afvalcontainer. In verband met dit verschil hebben de respondenten uit Haren andere scenario's beoordeeld dan de respondenten uit Groningen en Ten Boer.

Voormalige gemeente Haren

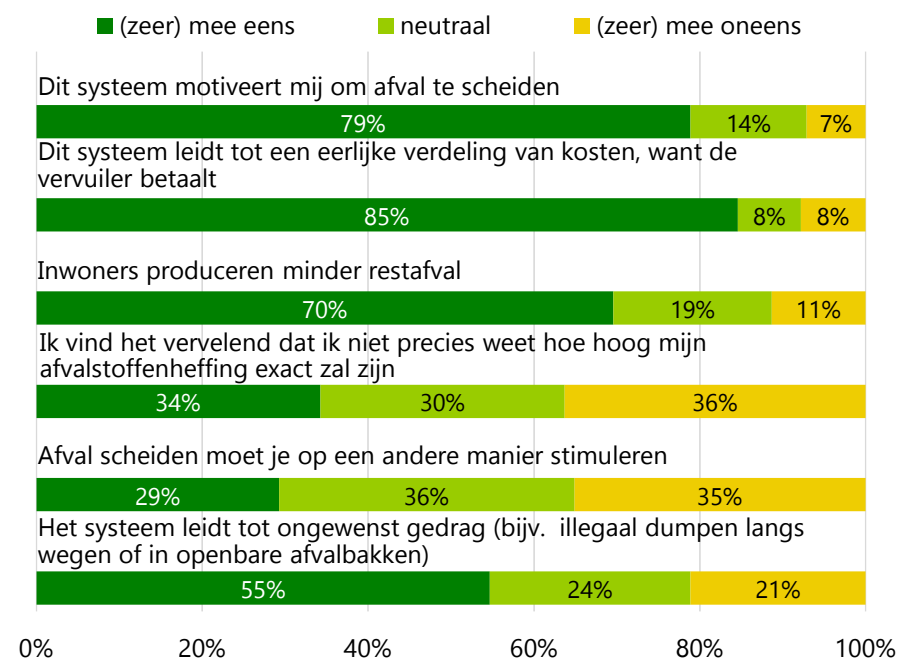
De respondenten die hadden aangegeven dat zij in de voormalige gemeente Haren wonen kregen eerst een korte toelichting op het systeem van het variabele tarief: "Hierbij betaalt u minder afvalstoffenheffing als u beter afval scheidt (en dus minder restafval aanbiedt)."

Na deze toelichting volgde de vraag: "Wat vindt u van het principe om minder afvalstoffenheffing te betalen als u relatief minder restafval aanbiedt door beter te scheiden, en meer te betalen wanneer u meer restafval aanbiedt?" Een ruime meerderheid van de respondenten (86%) vindt dit principe (zeer) goed. Van alle respondenten geeft 5% aan het principe (zeer) slecht te vinden en de overige 9% kiest als antwoord neutraal.

Daarna hebben we gevraagd in hoeverre respondenten het eens zijn met stellingen over het systeem met een variabel tarief. Ongeveer vier vijfde van de respondenten (79%) zegt dat het systeem met een variabel tarief hen motiveert om afval te scheiden en tot een eerlijke verdeling van kosten leidt

omdat de vervuiler betaalt (85%). Bijna driekwart (70%) is het eens met de stelling dat inwoners, met het systeem van een variabel tarief, minder afval produceren. Een derde (34%) van de respondenten vindt dat het vervelend is dat zij niet precies weten hoe hoog de afvalstoffenheffing exact zal zijn; ruim een derde (36%) vindt dit niet vervelend, terwijl de overige respondenten (30%) het hiermee niet eens of oneens is. Ook over het stimuleren van de afvalscheiding zijn de meningen verdeeld: bijna een derde (29%) denkt dat afvalscheiding op een andere manier moet worden gestimuleerd, een derde (35%) vindt niet dat afvalscheiding op een andere manier moet worden gestimuleerd en een derde (36%) denkt hierover neutraal. Ruim de helft (55%) is van mening dat het systeem leidt tot ongewenst gedrag zoals illegaal dumpen langs wegen of in openbare afvalbakken.

Stellingen over systeem met variabel tarief (n=981)

Aan respondenten is gevraagd hoe zij tegen de inzameling van huishoudelijk afval in de komende jaren aankijken. In de enquête hebben we vier scenario's beschreven en is gevraagd welk scenario de voorkeur heeft. In onderstaande tabel presenteren we de voorkeur voor één van de vier scenario's van de respondenten die in de voormalige gemeente Haren wonen.

Voorkeuren voor scenario's van respondenten uit de voormalige gemeente Haren (n=897)

Scenario	%
Het blijft in grote lijnen zoals het nu is. Wel komen er meer voorzieningen dicht bij huis waar ik mijn waardevol afval (papier, glas, textiel) naartoe kan brengen	48%
Het blijft zoals het nu is, want de inzameling en de wijze van afvalstoffenheffing zijn prima geregeld	34%
Het variabel tarief wordt afgeschaft; iedereen gaat in principe evenveel afvalstoffenheffing betalen. Mensen die goed scheiden en dus minder restafval aanbieden kunnen aan het eind van het jaar een klein deel van de betaalde afvalstoffenheffing terugkrijgen	14%
Het variabele tarief wordt afgeschaft: in plaats hiervan gaat iedereen evenveel afvalstoffenheffing betalen. De wijze van inzamelen blijft hierbij gelijk	4%

Van de respondenten die wonen in de voormalige gemeente Haren kiest vier vijfde (82%) voor de twee toekomstige scenario's waarin de inzameling van huishoudelijk afval (in grote lijnen) blijft zoals het nu is. De meeste voorkeur (48%) gaat uit naar het scenario waarin de afvalinzameling in grote lijnen ongewijzigd blijft, waarbij er wel meer voorzieningen dicht bij huis komen waar waardevol afval (papier, glas, textiel) naartoe kan worden gebracht.

Bijna een vijfde (18%) van de respondenten kiest voor afschaffing van het variabel tarief; 14% kiest voor afschaffing waarbij (a) iedereen in principe evenveel afvalstoffenheffing gaat betalen, en (b) bewoners die afval goed scheiden, en dus minder restafval aanbieden, aan het eind van het jaar een klein deel van de betaalde afvalstoffenheffing kunnen terugkrijgen.

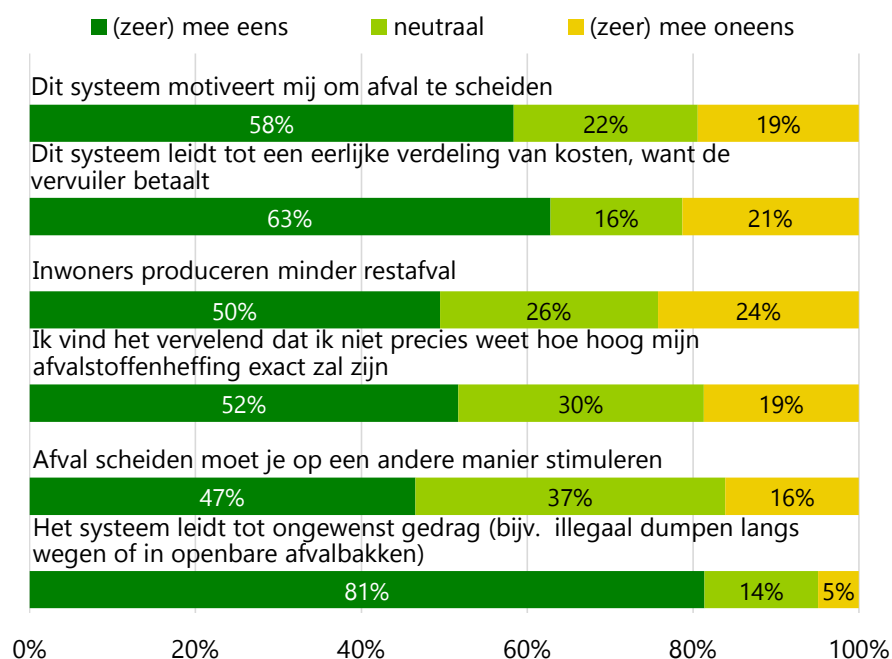
Voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer

De respondenten die aangaven dat zij in de voormalige gemeenten Groningen of Ten Boer wonen kregen eerst een korte toelichting op het systeem van het variabele tarief: "Hierbij betaalt u minder afvalstoffenheffing als u beter afval scheidt (en dus minder restafval aanbiedt)."

Na deze toelichting volgde de vraag: "Wat vindt u van het principe om minder afvalstoffenheffing te betalen als u relatief minder restafval aanbiedt door beter te scheiden, en meer te betalen wanneer u meer restafval aanbiedt?" Drie vijfde van de respondenten uit de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer (61%) vindt dit principe (zeer) goed, terwijl aanzienlijk meer respondenten uit de voormalige gemeente Haren (86%) dit een (zeer) goed principe vinden. Van alle respondenten gemeenten Groningen en Ten Boer vindt 21% het principe (zeer) slecht en de resterende 18% kiest als antwoord neutraal.

De respondenten uit de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer hebben we stellingen voorgelegd over het systeem met een variabel tarief. Ongeveer twee derde van de respondenten (58%) zegt dat het systeem met een variabel tarief hen motiveert om afval te scheiden en tot een eerlijke verdeling van kosten leidt omdat de vervuiler betaalt (63%). De helft (50%) is het eens met de stelling dat inwoners, met het systeem van een variabel tarief, minder afval produceren, terwijl een kwart (24%) het hiermee niet eens is. Ongeveer de helft (52%) vindt dat het vervelend is dat zij niet precies weten hoe hoog de afvalstoffenheffing exact zal zijn en dat afvalscheiding op een andere manier moet worden gestimuleerd (47%). Een grote meerderheid (81%) is van mening dat het systeem leidt tot ongewenst gedrag zoals illegaal dumpen langs wegen of in openbare afvalbakken).

Stellingen over systeem met variabel tarief (n=6.257)

Aan respondenten is gevraagd hoe zij tegen de inzameling van huishoudelijk afval in de komende jaren aankijken. In de volgende tabel presenteren we de voorkeur voor één van de vier scenario's van de respondenten die in de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer wonen.

Van de respondenten die wonen in de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer kiest ruim vier vijfde (84%) voor voor de drie toekomstige scenario's waarin de inzameling van huishoudelijk afval (in grote lijnen) blijft zoals het nu is. Net als bij de respondenten uit Haren, gaat ook bij de respondenten uit Groningen en Ten Boer de meeste voorkeur (36%) uit naar het scenario waarin de afvalinzameling in grote lijnen ongewijzigd blijft, waarbij er wel meer voorzieningen dicht bij huis komen waar waardevol afval (papier, glas, textiel)

naartoe kan worden gebracht. Bijna een derde (30%) heeft een voorkeur voor een scenario waarin de afvalinzameling onveranderd blijft, waarbij (a) iedereen in principe evenveel afvalstoffenheffing gaat betalen, en (b) bewoners die goed afval scheiden, en dus minder restafval aanbieden, aan het eind van het jaar een klein deel van de betaalde afvalstoffenheffing kunnen terugkrijgen.

Voor invoering van een variabel tarief kiest 15% van de respondenten, waarbij het duurder zal worden om veel waardevol afval in de grijze container of de ondergrondse container te gooien en het zal goedkoper worden om waardevol afval te scheiden.

Voorkeuren voor scenario's van respondenten uit de voormalige gemeenten Groningen en Ten Boer (n=5.662)

Scenario	%
Het blijft in grote lijnen zoals het nu is. Wel komen er meer voorzieningen dicht bij huis waar ik mijn waardevol afval (papier, glas, textiel) naartoe kan brengen	36%
De situatie blijft in grote lijnen hetzelfde. Mensen die minder restafval aanbieden dan gemiddeld (door bijvoorbeeld goed te scheiden) kunnen aan het eind van het jaar een klein deel van de betaalde afvalstoffenheffing terugkrijgen	30%
Het blijft zoals het nu is, want de inzameling en de wijze van afvalstoffenheffing zijn prima geregeld	18%
Er wordt een variabel tarief ingevoerd waardoor het duurder is om veel waardevol afval in de grijze container/ondergrondse container te gooien en goedkoper is om waardevol afval te scheiden. Verder blijft de wijze van afval inzamelen gelijk	15%

2.3 Redenen en motivatie om afval te scheiden

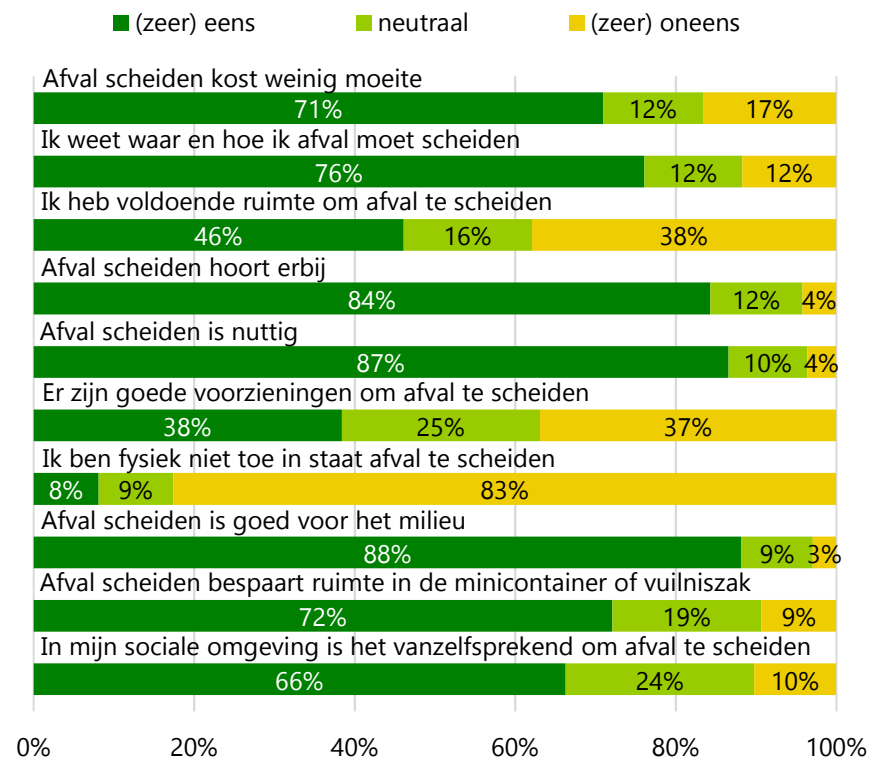
Aan de respondenten zijn tien stellingen voorgelegd over de reden om afval te scheiden. Met de eerste stelling, afval scheiden kost weinig moeite, is bijna drie kwart (71%) van de respondenten het (zeer) eens. Drie kwart (76%) zegt te weten waar en hoe afval moet worden gescheiden.

Bij de derde stelling, ik heb voldoende ruimte om afval te scheiden, is de verdeling anders. Met deze stelling is bijna de helft van de respondenten (47%) het (zeer) eens. Hier merken we op dat 72% van de respondenten uit de voormalige gemeenten Ten Boer en 66% uit Haren zeggen voldoende ruimte te hebben om afval te scheiden, terwijl van de respondenten uit de voormalige gemeente Groningen 42% zegt hiervoor voldoende ruimte te hebben.

Ongeveer evenveel respondenten zijn van mening dat afval scheiden erbij hoort (84%) en nuttig is (87%). Daarentegen zegt bijna twee vijfde (38%) van de respondenten dat er goede voorzieningen zijn om afval te scheiden, terwijl 37% juist zegt dat er geen goede voorzieningen zijn. Ook hierbij zijn verschillen zichtbaar tussen respondenten uit de verschillende woonplaatsen. In Haren is 55% het (zeer) eens met deze stelling, in Ten Boer 47% en in Groningen 35%. Van alle respondenten zegt 8% dat zij fysiek niet in staat zijn afval te scheiden.

Een ruime meerderheid van de respondenten (88%) is het (zeer) eens met de stelling dat afval scheiden goed is voor het milieu. De stelling dat afval ruimte bespaart in de minicontainer of vuilniszak krijgt van bijna drie kwart van de respondenten (72%) instemming. Ten slotte is twee derde (66%) het eens met de stelling dat in de sociale omgeving (familie, vrienden, buurtbewoners) het vanzelfsprekend is om afval te scheiden.

Stellingen over afval scheiden (n=7.304)

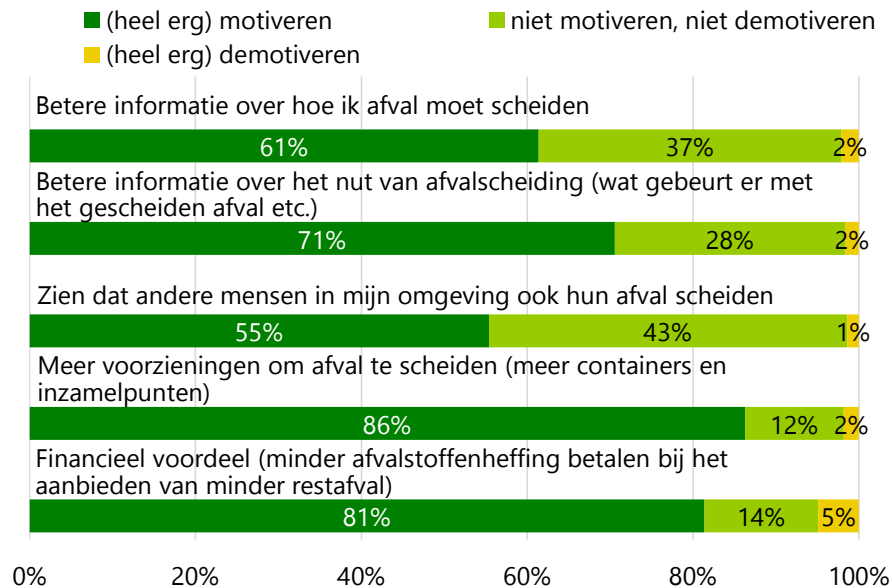

Motivatie om uw afval beter te scheiden

In de enquête hebben we gevraagd in hoeverre respondenten gemotiveerd zijn om afval beter te scheiden. We hebben daarbij gevraagd naar vijf maatregelen.

Vooraf een groter aantal voorzieningen om afval te scheiden motiveert respondenten (86%) om afval beter te scheiden. Het gaat dan om voorzieningen zoals containers en inzamelpunten. Ook financieel voordeel is een belangrijke motivatie (81%). Dit wordt meer naar voren gebracht door respondenten uit de voormalige gemeente Haren (90%) dan door respondenten uit Ten Boer (78%) en Groningen (70%).

Motivatie om afval te scheiden (n=7.245)

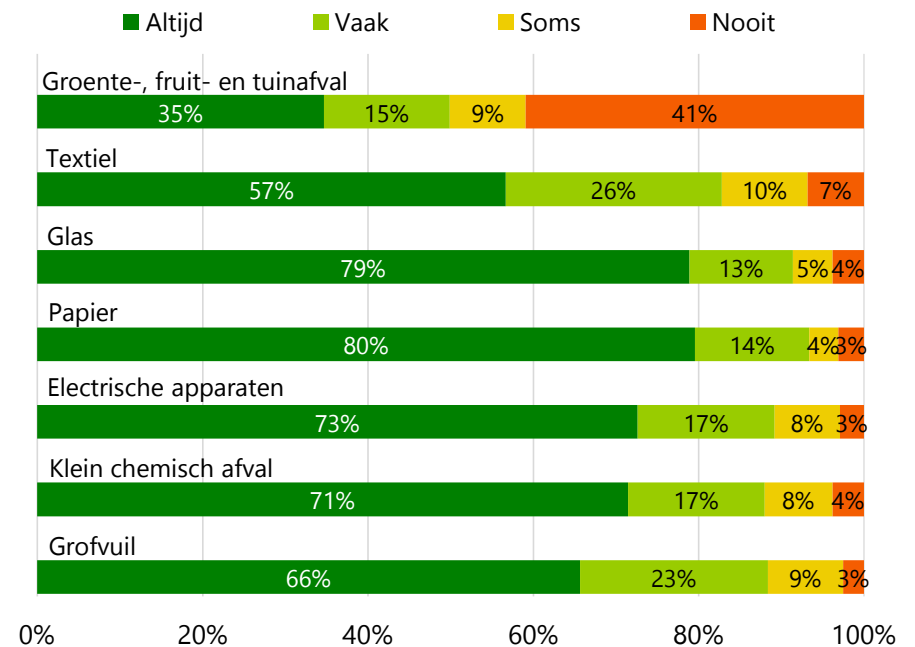

Bijna drie kwart van de respondenten (71%) zegt meer gemotiveerd te worden door betere informatie over het nut van afvalscheiding en twee vijfde (61%) door informatie over de wijze van afvalscheiding. De maatregel waardoor de minste respondenten (55%) worden gemotiveerd zijn andere mensen in hun omgeving die ook hun afval scheiden.

2.4 Scheiden van afvalstromen

Aan respondenten is gevraagd in welke mate zij de diverse afvalstromen gescheiden houden van het restafval. Uit onderstaande tabel wordt duidelijk dat papier het meeste wordt gescheiden en groente- fruit- en tuinafval het minste.

In welke mate scheiden respondenten afval (n=7.330)

Wanneer we naar de respondenten uit de drie voormalige gemeenten kijken, dan zien we op één onderdeel een duidelijk verschil: bijna de helft (48%) van de respondenten uit de voormalige gemeente Groningen zegt nooit groente-fruit- en tuinafval te scheiden van het restafval (Haren 10%, Ten Boer 4%).

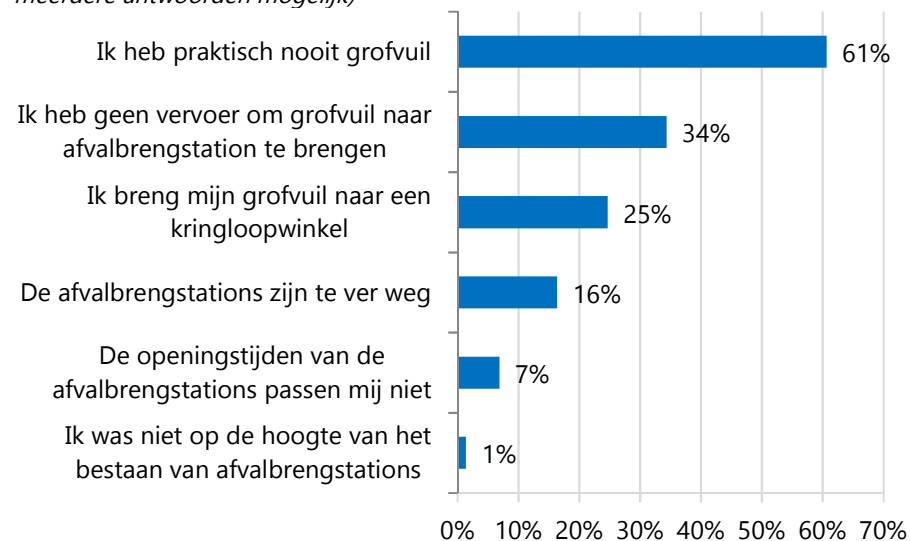
2.5 Afvalbrengrstations en de Circulariteitshub

We hebben gevraagd hoe vaak per jaar respondenten grofvuil naar een afvalbrengrstation brengen. Respondenten uit de voormalige gemeente Ten Boer brengen gemiddeld 2,0 keer per jaar grofvuil naar een afvalbrengrstation, respondenten uit Groningen gemiddeld 2,2 keer per jaar en respondenten uit Groningen gemiddeld 2,9 keer per jaar.

De vervolgvraag was: Wat zijn voor u redenen om geen of weinig gebruik te maken van een afvalbrengrstation? Vrijwel alle respondenten (99%) weten van het bestaan van de afvalbrengrstations. Drie vijfde van de respondenten (61%) zegt nooit grofvuil te hebben. Een derde zegt geen vervoersmogelijkheid te hebben om grofvuil naar een afvalbrengrstation te brengen. Een kwart zegt het grofvuil naar een kringloopwinkel te brengen. Voor 16% zijn de afvalbrengrstations te ver en voor 7% passen de openingstijden niet.

Wanneer we naar de antwoorden van respondenten uit de drie voormalige gemeenten kijken, dan zien we dat bij twee redenen noemenswaardige verschillen. Relatief veel inwoners van de voormalige gemeente Ten Boer zeggen dat de afvalbrengrstations te ver weg zijn (25%; Haren 17%, Groningen 16%). Vooral respondenten uit de voormalige gemeente Groningen zeggen geen vervoersmogelijkheid om grofvuil weg te brengen naar een afvalbrengrstation (38%; Ten Boer 25%, Haren 17%).

Redenen om geen of weinig van een afvalbrengrstation gebruik te maken (n=7.335; meerdere antwoorden mogelijk)

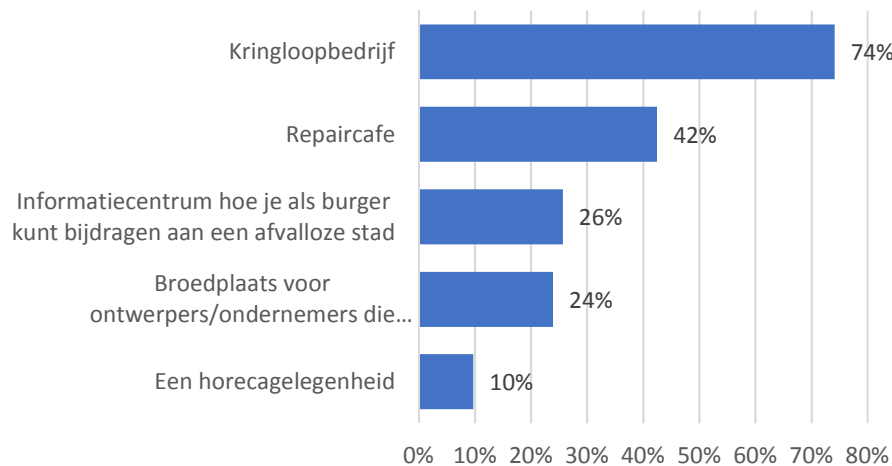

"De Circulariteitshub"

In de enquête hebben we ook gevraagd naar een nieuw afvalbrengstation in de gemeente Groningen: "De Circulariteitshub". Bij dit nieuwe afvalbrengstation kunnen bewoners grofvuil en andere soorten afval brengen. Daarnaast overweegt de gemeente of dit afvalbrengstation extra functionaliteiten kan bieden om zo veel mogelijk afval te kunnen hergebruiken.

Aan de panelleden is gevraagd van welke mogelijkheden van de Circulariteitshub zij gebruik zouden maken. De grootste groep respondenten (74%) geeft aan gebruik te gaan maken van een kringloopbedrijf. Vier van de tien (42%) zouden gebruik maken van een repaircafé. Voor het gebruik van een informatiecentrum (26%) en een broedplaats voor ontwerpers/ondernemers (24%) kiezen elk een kwart van de respondenten. Van een horecagelegenheid zou 10% van de respondenten gebruikmaken.

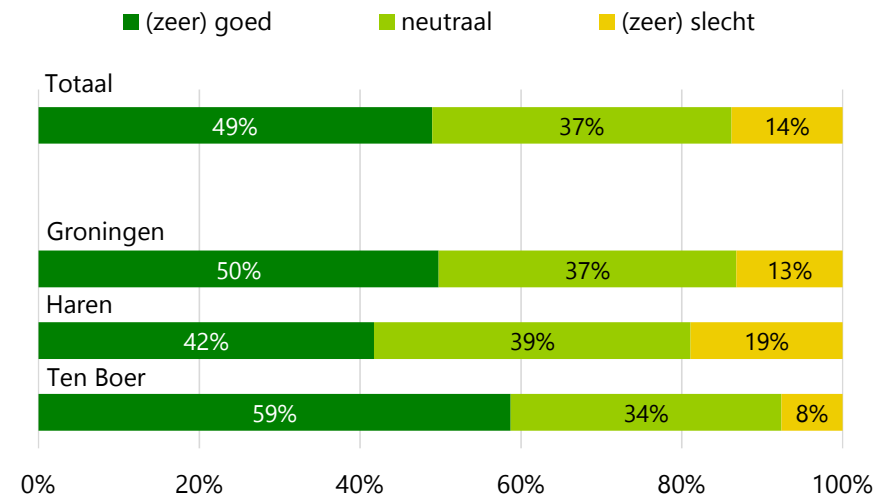
Van welke mogelijkheden zou u zelf gebruikmaken op "de Circulariteitshub"? (n=7.335; meerdere antwoorden mogelijk)

2.7 Informatievoorziening rondom afval

We hebben de panelleden gevraagd hoe zij de huidige informatievoorziening van de gemeente over afvalinzameling en mogelijkheden voor afvalscheiding ervaren. De helft van de respondenten (49%) beantwoordt deze vraag met (zeer) goed. Daarentegen vindt één op de zeven respondenten (14%) de informatievoorziening (zeer) slecht. Inwoners van de voormalige gemeente Haren zijn minder tevreden; bijna één op de vijf (19%) vindt de informatievoorziening (zeer) slecht. Inwoners van de voormalige gemeente Ten Boer zijn het meest te spreken over de informatievoorziening (59% geeft het antwoord (zeer) goed).

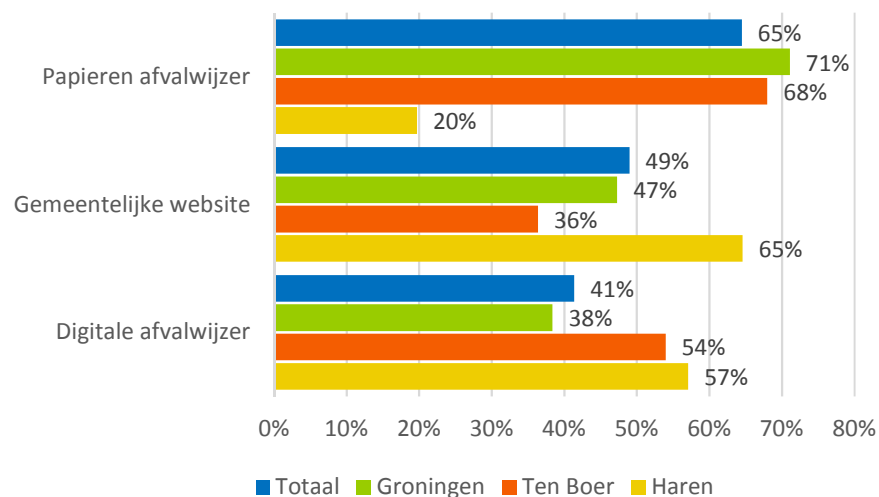
Hoe ervaart u de huidige informatievoorziening van de gemeente ten aanzien van afvalinzameling en mogelijkheden voor afvalscheiding? (n=7.177)

Daarnaast is gevraagd welke informatiebronnen de panelleden gebruiken als het gaat om afvalinzameling/afvalscheiding. Van alle respondenten zegt 89% dat zij één of meer informatiebronnen gebruiken.

Het meest maakt men gebruik van de papieren afvalwijzer. Dit is vooral het geval in voormalige gemeenten Groningen (71%) en Ten Boer (68%), waarbij het gebruik in Haren nog ver achterblijft (20%). Respondenten uit de voormalige gemeente Haren maken juist meer gebruik van de gemeentelijke website (65%). De digiptale afvalwijzer wordt vooral gebruikt door respondenten uit Haren (57%) en Ten Boer (54%).

*Welke informatiebronnen gebruikt u als het gaat om afvalinzameling/afvalscheiding?
(n=6.532; meerdere antwoorden mogelijk)*

Colofon

Afvalbeleid gemeente Groningen

Auteurs:

Joost de Graaf
Frans Oldersma

Opdrachtgever:

Gemeente Groningen

Fotografie:

Gemeente Groningen

Uitgave:

Onderzoek, Informatie en Statistiek Groningen

onderzoek
informatie
statistiek
groningen

T (050) 367 56 30
E info@oisgroningen.nl
I www.oisgroningen.nl
T [@basisvoorbeleid](https://twitter.com/basisvoorbeleid)

BASIS VOOR BELEID

Bijlage 2. Overzichtstabel potentiële varianten

Effecten	Extra Voorzieningen	Achteraf belonen	Variabel tarief o.b.v. volume - frequentie	Variabel gewicht o.b.v. combinatie gewicht / volume - frequentie
Omschrijving	Uitbreiding voorzieningen bronscheiding	Uitbreiding voorzieningen bronscheiding + invoering financiële prikkel (vrijwillige deelname)	Uitbreiding voorzieningen bronscheiding + invoering financiële prikkel	Uitbreiding voorzieningen bronscheiding + invoering financiële prikkel
Structuur ASH	Vast bedrag, differentiatie naar omvang huishouden	Vast bedrag, differentiatie naar omvang huishouden. Huishoudens die minder vaak restafval hebben aangeboden dan vooraf vastgestelde norm aantallen, ontvangen achteraf een financiële beloning (staffelbedragen)	Deel vast / deel variabel. Vastrecht met differentiatie naar omvang huishouden. Variabel tarief afhankelijk van frequentie en type/volume inzamelmiddel restafval (mini/OC)	Deel vast / deel variabel. Vastrecht met differentiatie naar omvang huishouden. Variabel tarief bij gebruik minicontainer o.b.v. aangeboden kilo's restafval (weging). Variabel tarief bij gebruik OC op basis van frequentie en volume.
Vrijwillige deelname	Nee	Ja	Nee	Nee
Bewoners hebben invloed op hoogte ASH	Nee	Ja	Ja	Ja
Voorzieningsniveau restafval	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
Voorzieningsniveau deelstromen afval	Hoog	Hoog	Hoog	Hoog
Effect bewustwording / gedrag bewoners	Bepakt	Redelijk - sterk	Sterk	Sterk
Verwachte mate van scheiding/hergebruik	66%	67%	70%	72%
Geraamde toename bron-/nascheiding	+ 6.528 ton/jr	+ 6.986 ton/jr	+ 9.791 ton/jr	+11.446 ton/jr
Geraamde hoeveelheid (fijn) restafval (VANG)	118 kg/inw.jr	104 kg/inw.jr	85 kg/inw.jr	76 kg/inw.jr
Realisatie landelijke doelstellingen (VANG 2025: 30 kg restafval)	Nee	Nee	Nee	Nee
Geraamde effecten nascheiding				
• KVA / DK	+ 10 kg/inw.jr	+ 10 kg/inw.jr	+ 10 kg/inw.jr	+ 10 kg/inw.jr
• Luiers	+ 7 kg/inw.jr	+ 7 kg/inw.jr	+ 7 kg/inw.jr	+ 7 kg/inw.jr
• Overige deelstromen (inerte fractie, omzetting ONF in biogas/water)	+ 1,5 kg/inw.jr	+ 1,5 kg/inw.jr	+ 1,5 kg/inw.jr	+ 1,5 kg/inw.jr
Geraamde effecten bronscheiding				
• GFT	+ 2 kg/inw.jr	+ 5 kg/inw.jr	+ 7 kg/inw.jr	+ 10 kg/inw.jr
• Oud papier	+ 3 kg/inw.jr	+ 7 kg/inw.jr	+ 12 kg/inw.jr	+ 12 kg/inw.jr
• Glas	+ 2 kg/inw.jr	+ 3 kg/inw.jr	+ 5 kg/inw.jr	+ 6 kg/inw.jr
• Textiel	+ 2 kg/inw.jr	+ 3 kg/inw.jr	+ 5 kg/inw.jr	+ 5 kg/inw.jr
• Elektr(on)ische apparaten	+ 1 kg/inw.jr	+ 1 kg/inw.jr	+ 2 kg/inw.jr	+ 2 kg/inw.jr
• Herbruikbare deelstromen grof vuil	-	+ 5 kg/inw.jr	+ 7 kg/inw.jr	+ 7 kg/inw.jr
Preventie restafval	-	-	- 5 kg/inw.jr	- 10 kg/inw.jr
Investering gedurende periode 2021 - 2025	€ 967.250	€ 1.647.750	€ 1.672.750	€ 2.187.750
Overall effect op exploitatiekosten (Attero)	€ - 289.329 /jr	€ 965.646	€ - 154.928 /jr	€ 31.042
Effect scenario op ASH (Attero) (#)	+ € 18 / jr	+ € 24 / jr	+ € 20 / jr	+ € 21 / jr
Implementatie mogelijk per	2021	2021 - 2022	2021 - 2022	2023 - 2024
		2021: proefjaar in aantal pilotgebieden. 2022 hele gemeente	2021: gewenningsjaar. 2022: implementatie	2021 - 2022: technische aanpassingen materieel. 2023: gewenningsjaar. 2024 implementatie
Draagvlak bewoners (*)				
• Groningen	54%	32%	15%	
• Ten Boer				
• Haren	4%	14%	82%	
Haalbaarheid / realistisch scenario	Goed	Goed	Goed	Redelijk (gevoelige techniek)
Landelijke positie	Groningen verliest koplopersrol	Groningen behoudt / versterkt koplopersrol.	Groningen behoudt / versterkt koplopersrol.	Groningen behoudt / versterkt koplopersrol.
Risico's	Geen	Ontwijkgedrag (dumping, bijplaatsingen, vervuiling deelstromen, beperkter dan bij Diftar. Financieel: eerste twee jaren (inschatting kosten beloning vs beparingen)	Ontwijkgedrag (dumping, bijplaatsingen, vervuiling deelstromen). Financieel: eerste twee jaren (inschatting variabele baten)	Ontwijkgedrag (dumping, bijplaatsingen, vervuiling deelstromen). Financieel: eerste twee jaren (inschatting variabele baten)

(*)

(#)

Enquete O&S augustus 2019

De afgelopen jaren zijn de tarieven ASH voor bewoners gedeeltelijk verlaagd door onttrekkingen aan de voorziening ASH. Voor 2020 is een onttrekking aan de voorziening begroot van 2,4 milj. Dit komt overeen met ca 21,- per aansluiting. De voorziening ASH zal eind 2020 naar verwachting uitgeput zijn. Per 2021 zal het tarief ASH - los van welke variant door de raad gekozen wordt - verhoogd moeten worden om kostendekkend uit te komen. In de vermelde bedragen 'effect scenario op ASH' is voornamelijk met een verhoging van 21,- rekening gehouden.

Algemeen

De in het overzicht gemelde bedragen zijn op basis van financiële doorrekening op hoofdlijnen, op basis van de uitgangspunten doorbelasting indirecte kosten conform begroting 2020 en exclusief prijsindexaties na 2020

Bijlage 3. Effectief afvalbeleid

We zijn niet de enige gemeente actief bezig met afvalbeleid. Wij allen maken gebruik van de volgende beproefde instrumenten die meer of minder effectief zijn om het percentage hergebruik te laten stijgen en het volume afval te laten dalen.

- Bewoners worden gefaciliteerd om hun afval makkelijk te scheiden met goede voorzieningen en een betrouwbare dienstverlening.
- Bewoners worden gemotiveerd met gerichte communicatiecampagnes om bewuster aankoopgedrag te hebben en afval beter te scheiden.
- Bewoners worden financieel beloond voor goed scheiden.
- Nascheidingstechnieken worden omarmd voor de afvalstromen waarvoor scheiding aan de bron lastig is.

Op basis van landelijke benchmarks weten we hoe effectief deze instrumenten zijn. Door intensief te communiceren over het waarom en hoe van afvalscheiding kunnen we een beperkte verbetering verwachten. Dat geldt ook voor het bieden van meer voorzieningen. Door technische oplossingen in de nascheiding verwachten we voor de komende tijd een hoger stijging. Een grotere sprong in resultaten is te verwachten van een verdergaande vorm van tariefdifferentiatie. Bijna 50% van alle Nederlandse gemeenten heeft gekozen voor tariefdifferentiatie.

Scheiding via de bron of in een fabriek?

We hebben een fijnmazig systeem ingericht zodat de afvalstromen in Groningen zo goed mogelijk worden gescheiden. Daarbij houden we rekening met verschillen tussen hoogbouw en laagbouw en het gemak waarmee afvalstromen kunnen worden gescheiden.

Bij deze afweging spelen de volgende factoren een rol.

- Is gescheiden inzameling aan de bron wettelijk verplicht?
- Welke scheidingsresultaten zijn per afvalstroom te realiseren met bronscheiding en nascheiding tegen welke kosten?
- Hoe dragen deze resultaten bij aan het realiseren van landelijke en lokale doelstellingen?
- Welke inspanning vergt gescheiden inzameling?

Op dit moment kunnen oud papier, glas, textiel en afgedankte elektrische en elektronische apparaten alleen via bronscheiding worden ingezameld. Voor klein gevaarlijk afval is broninzameling wettelijk verplicht.

Voor Gft valt de afweging anders uit voor laag- en hoogbouw. Gft kan namelijk worden nagescheiden. In laagbouwwijken en dorpen komt een groot hoeveelheid Gft van goede kwaliteit vrij. Dit wordt gecomposteerd en tegen lagere kosten ingezameld en verwerkt dan door inzameling met het restafval. In hoogbouwwijken wordt het Gft ingezameld met het restafval. Het volume Gft in deze wijken is beperkt en dat maakt het duur om Gft apart in te zamelen. Het Gft wordt nagescheiden en daarna vergist tot groengas.

Voor plasticverpakkingen, drankenkartons en metaal is op grond van scheidingsrendementen en financiële aspecten nascheiding de beste methode voor Groningen.

Grofvuil kan van alles zijn zoals hout, meubelen, grof tuinafval, matrassen en metalen. Grofvuil wordt hoofdzakelijk ingezameld via de afvalbrenghstations en wordt daar zoveel mogelijk gescheiden in

herbruikbare stromen. Een deel wordt naar de Voedselbank gebracht. Doordat het grofvuil door bewoners naar de afvalbrengrstations wordt gebracht kan het makkelijker worden gescheiden en daardoor tegen lagere kosten worden verwerkt.

Op dit moment werken we in ARCG verband toe naar nieuwe verwerkingsovereenkomsten voor het verwerken van het restafval en Gft. Via dat proces zien we kansen om het scheidingspercentage te verhogen. Het is aannemelijk dat luiers binnen een paar jaar kunnen worden nagescheiden. Daarnaast verwachten we dat gefinetuned technieken ertoe leiden dat de scheidingspercentages van afval dat nu al wordt nagescheiden stijgen met ongeveer 6%. Deze verwachting hebben we gebruikt bij de prognoses die gepresenteerd worden aan het einde van dit hoofdstuk.

Ideeën van buiten de gemeente

Gemeenten met de beste afvalprestaties zetten vooral in op geavanceerde vormen van tariefdifferentiatie of op een andere aanpak van facilitering dat omgekeerde inzameling heet. Wij gaan juist in op deze aanpakken omdat daarmee het effectiviteit het grootst is.

Bijna 50% van alle gemeenten maken gebruik van een vorm van Diftar. Nijmegen en Maastricht, net als Groningen universiteitssteden met compacte binnensteden, oude wijken en vergelijkbare sociale structuren, hebben al twintig jaar Diftar. De ASH wordt er bepaald op basis van het aantal keer dat afval in de ondergrondse containers wordt gedaan of aan de weg wordt aangeboden. Bewoners in deze gemeenten die relatief weinig restafval aanbieden betalen minder afvalstoffenheffing. Bewoners die relatief vaak en daarmee relatief veel restafval aanbieden betalen meer en daarmee een hogere afvalstoffenheffing. Nijmegen en Maastricht hebben beide scheidingspercentages van iets meer dan 70% en een volume restafval van net boven de 100 kg per persoon. Ze hebben te maken met enige mate van bijplaatsingen en dumping en hebben hun flankerend beleid hierop gericht. Hun flankerend beleid gericht op kwetsbare groepen is beperkt.

De stad Zwolle heeft proeven gedaan met een afvalstelsel dat bekend staat als 'achteraf belonen'. Wie zich ervoor aanmeldde en vervolgens minder afval produceerde dan op basis van huishoudensamenstelling kon worden verwacht, kreeg aan het eind van de proef geld terug. Het ging om een beperkt bedrag, maar resulteerde in 18% minder restafval bij bewoners die meededen en 6% meer afvalscheiding. De resultaten bij de gemeente Woerden, dat dit stelsel heeft ingevoerd, zijn vergelijkbaar. De verwachting is dat ook in Groningen een motivering hiervan uitgaat en dat dit stelsel afvalscheiding bevordert.

Een zestigtal Nederlandse gemeenten kent het stelsel omgekeerd inzamelen. Het wordt bewoners makkelijk gemaakt om afval te scheiden door containers voor de deur te bieden voor groenafval, papier en PMD. Er zijn geen minicontainers voor restafval; iedereen moet dat zelf wegbrengen naar een ondergrondse container in de buurt. De inwoner die relatief veel restafval produceert moet meer moeite doen. In de gemeente Heusden is door omgekeerd inzamelen gecombineerd met Diftar de hoeveelheid restafval per inwoner gedaald van 154 kg in 2016 naar 55 kg in 2018. Tegenover deze resultaten staan nadelen. Invoering van omgekeerd inzamelen leidt soms tot (grote) weerstand bij inwoners en de mate van afvaldumping neemt toe.

Dit stelsel is lastiger om in te voeren in grootstedelijke gemeenten en is niet logisch voor gemeenten met nascheiding. Er is vaak onvoldoende ruimte voor minicontainers of verzamelcontainers in oude, binnenstedelijke wijken.

Dat het ook in een stedelijke omgeving mogelijk is om successen te boeken met afvalscheiding en hergebruik bewijzen sommige Italiaanse steden. Parma, qua inwonertal vergelijkbaar met de voormalige gemeente Groningen, realiseerde in 2016 een scheidingspercentage van 76%. En zelfs Milaan met 1,2 miljoen inwoners en 600.000 forensen kent een hergebruik van 65%. De sleutel tot succes in deze steden? Goede voorzieningen, bewustwording campagnes en gedifferentieerde tarieven.

Bijlage 4. Evaluatie resultaten afgelopen periode

Vastgestelde doelen

Oud-gemeenten Groningen en Ten Boer richtten zich op het ontstaan van zo weinig mogelijk huishoudelijk afval en zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van het afval dat vrijkwam. Met gerichte communicatie en door het bieden van een afgewogen mix van voorzieningen was het streven om het zo makkelijk mogelijk te maken voor bewoners om hun afval te scheiden.

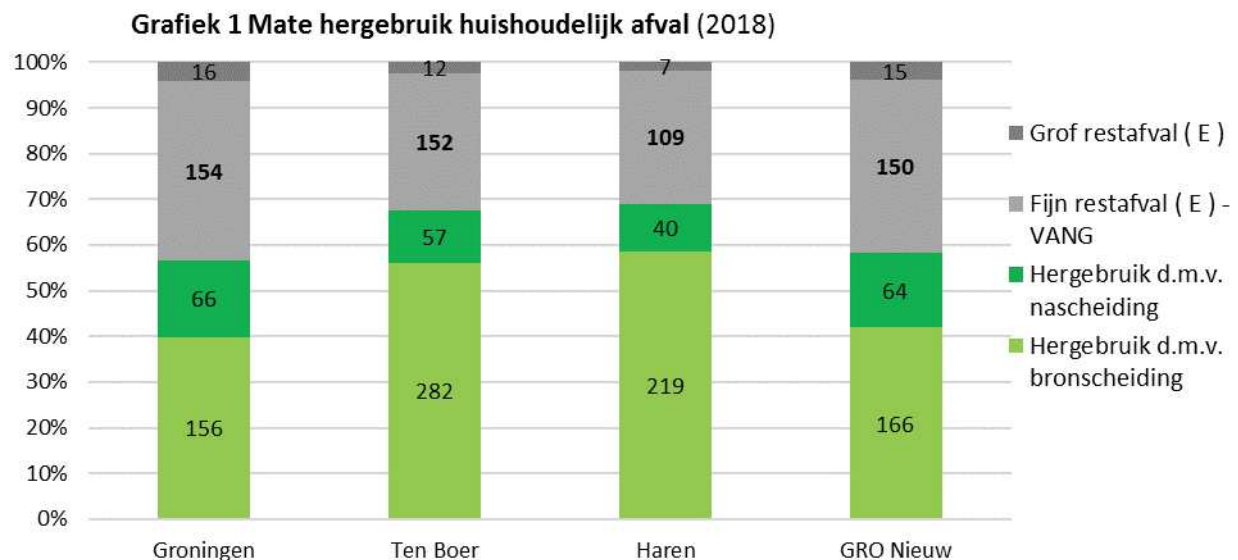
Het doel was dat in 2020 65% van het huishoudelijke afval dat in Groningen ontstaat wordt gescheiden voor hergebruik. Voor Ten Boer betreft het 75%. Bovendien was het doel dat het hoeveelheid huishoudelijke restafval daalt naar 150 kg per inwoner per jaar in 2020 voor Groningen en 100 kg per inwoner per jaar voor Ten Boer.

Beide gemeenten hadden de ambitie dat alle huishoudelijk afval in 2025 wordt hergebruikt. De afvalambities voor oud-gemeente Haren zijn verwoord in de Duurzaamheidsvisie 2017. Het scheiden van afval wordt als doel genoemd en de circulaire economie wordt omarmd.

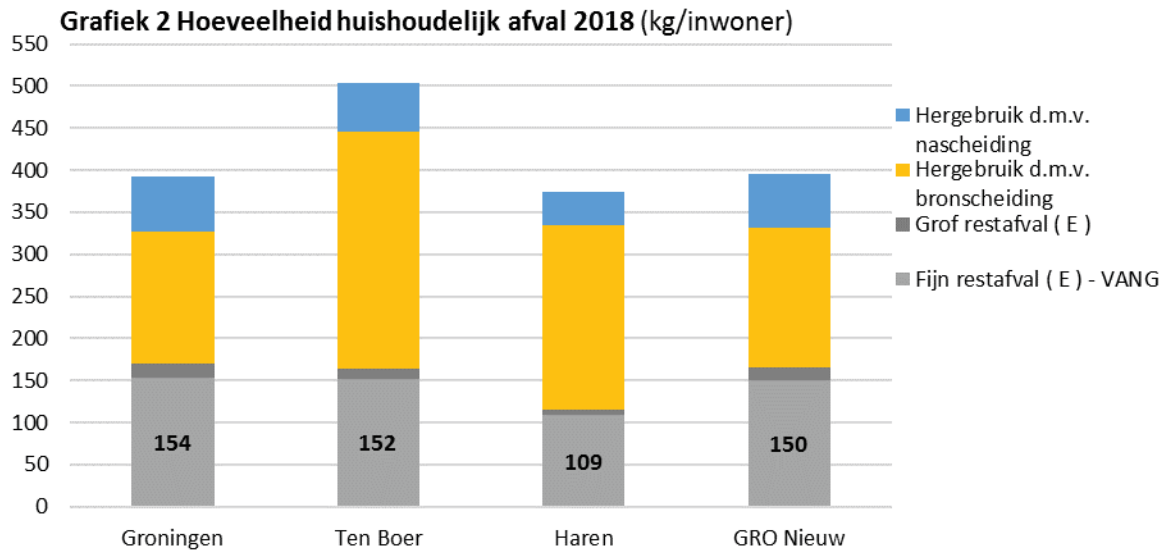
Doelrealisatie

Onderstaande grafiek laat de mate van hergebruik van afval in 2018 zien in de drie oud-gemeenten en samengevat voor de nieuwe gemeente. Daaruit blijkt dat in 2018 de oud-gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer scheidingspercentages hadden van respectievelijk 58%, 69% en 67,5%. De geformuleerde doelen voor afvalscheiding zijn daarmee nog niet gehaald.

Grafiek 1 laat ook de volumes afval zien. In Groningen, Ten Boer en Haren werd respectievelijk 154, 152 en 109 kg restafval per inwoner geproduceerd, gezamenlijk 150 kg restafval per inwoner. Hiermee is het doel voor volume restafval wel gehaald.

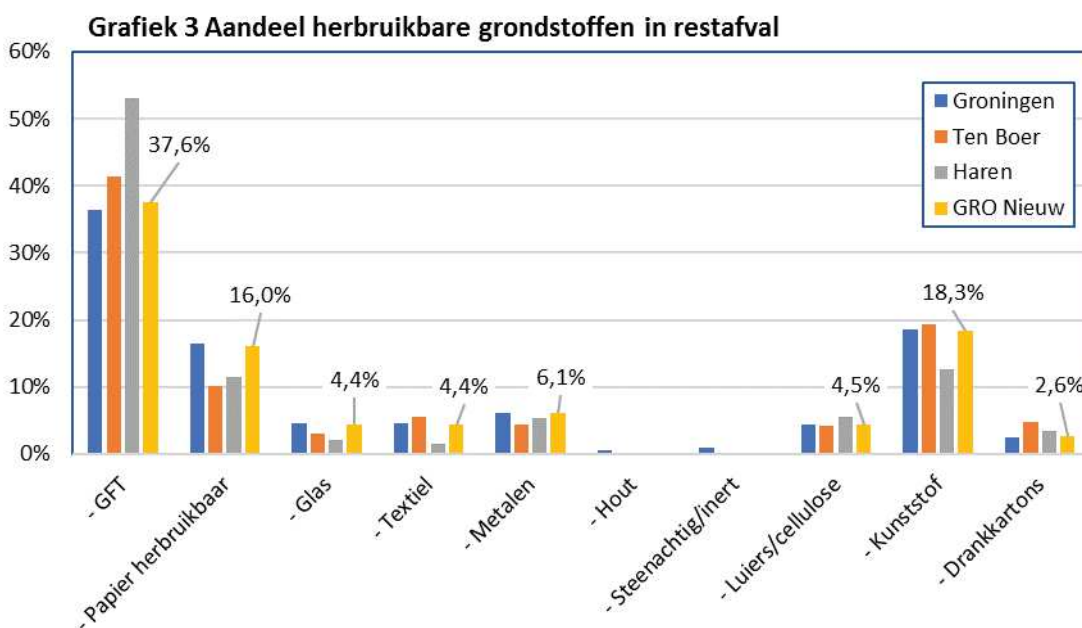
Grafiek 2 laat de verschillen zien in volumes afval die worden ingezameld in de drie oud-gemeenten. Bewoners in Haren produceren het minste afval en aanzienlijk minder restafval.

Sorteeranalyses

Vier keer per jaar wordt het restafval uit de verschillende delen van de gemeente onderzocht. Hiermee wordt een beeld verkregen van de samenstelling van het restafval en wordt het inzichtelijk of de samenstelling in laagbouw, hoogbouw of dorpen wezenlijk verschilt. Daarnaast wordt het duidelijk welke stromen in het afval nog een waarde hebben zodat een keuze kan worden gemaakt over de wijze van inzameling of communicatie.

Gemiddeld 37,6 % van het restafval bestaat uit Gft. Er zijn nog omvangrijke volumes Gft in het restafval in oud-gemeenten Ten Boer en Haren, ook al heeft respectievelijk 94% en 77% van deze huishoudens de mogelijkheid om Gft gescheiden aan te bieden. Na Gft is kunststof met 18,3 % de grootste fractie in het restafval. Dit wordt in de scheidingsfabriek uit het restafval gehaald. In Haren is het mogelijk om kunststof gescheiden naar het afvalbrengstation te brengen. 16 % van het restafval bestaat uit papier.

Maatregelen gericht op het verhogen van het voorzieningenniveau

Om scheiding van afvalstromen te stimuleren is het aantal glas-, papier- en textielbakken met ongeveer 200 bakken uitgebreid. Daarnaast zijn bestaande bakken vervangen door grotere bakken. De focus lag vooral op hoogbouwwijken in oud-gemeente Groningen. Bij hoogbouwcomplexen en gebieden met studentenconcentraties zijn, afhankelijk van het aantal wooneenheden, standaard papier- en glasbakken geplaatst. Bij omvangrijkere nieuwbouwprojecten gebeurt dat nu ook standaard. Bijna alle betoncocons zijn vervangen door ondergrondse containers.

Het scheiden van Gft is gefaciliteerd. Bewoners van hoogbouwcomplexen zijn benaderd en er zijn voorlichtingsbijeenkomsten gehouden. De interesse in dit aanbod was zeer beperkt. Daarnaast zijn groene minicontainers aangeboden aan bewoners in hoogbouwwijken met een tuin. Een aantal bewoners maakt hier nu gebruik van. Bovendien is er een aantal wormenhôtels geplaatst om scheiding en compostering te bevorderen.

Om het vervoer van grofvuil gemakkelijker te maken is het mogelijk gemaakt om gratis een bakfiets te huren.

Bewustwording en preventie

Om bewustwording over afval te bevorderen zijn een brede schaal aan maatregelen uitgerold. Ieder jaar zijn communicatiecampagnes ingezet om bewoners te stimuleren om specifieke afvalstromen te scheiden onder de noemer “Haal alles uit je afval”. Daarbij is gebruik gemaakt van Abri posters, social media, berichten in de krant en posters op de vrachtwagens. Er zijn films gemaakt en uitgezonden over wat er daadwerkelijk gebeurt met de verschillende afvalstromen en Oog tv heeft een serie over afvalpreventie gemaakt. Daarnaast zijn bewoners uitgedaagd om deel te nemen aan campagnes zoals 100x100x100 en de Food Battle. Campagnes gericht op Fair Fashion als tegenhanger van Fast Fashion zijn gesteund.

Er was bijzonder aandacht voor afvalscheiding en preventie bij studenten. Er zijn gesprekken gevoerd met studenten, enquêtes zijn afgenomen en er wordt samengewerkt met partijen die veel studenten huisvesten. Er was aandacht voor afvalscheiding op de Kei-week, folders over gewenst gedrag zijn gemaakt voor zowel Nederlandse als buitenlandse studenten en informatie over afvalscheiding wordt opgehangen in de portieken van studentenflats. Daarnaast zijn extra containers geplaatst naast studenten flats en het gescheiden inzamelen van grofvuil op locatie is mogelijk gemaakt in de periode dat de meeste studenten verhuizen.

Maandelijks zijn bewoners erop geattendeerd dat zij kapotte producten kunnen (laten) repareren in een Repair Café en dat ze producten ook een tweede leven kunnen geven via een kringloopwinkel. Vooral de oproep om verfromen snel weg te brengen zodat ze weer kunnen worden gebruikt voorziet in een nieuwe behoefte. Daarnaast worden producten die naar de afvalbrengrstations gebracht worden, gescand op herbruikbaarheid. Herbruikbare producten worden naar de Voedselbank gebracht.

Onder het motto ‘jong geleerd is oud gedaan’ was er aandacht voor bewustwording bij kinderen van basisschoolleeftijd. De succesvolle milieueducatielessen van de Milieustewards zijn gecontinueerd vanuit het thema “Minder afval dankzij mij” (100 lessen voor 2500 kinderen in 2019) en er zijn theatervoorstellingen georganiseerd om aandacht voor de thema’s zwerfvuil en plastic soep te versterken. Daarnaast deden kinderen zwerfvuilacties in de omgeving van de school en zijn er rondleidingen geweest bij de afvalbrengrstations. Groningen Schoon Dankzij Mij steunt het initiatief van de schippers van de 100% duurzame boot New Nexus die rond de wereld vaart om aandacht te besteden aan duurzaamheid, zwerfafval, vervuilde stranden en plastic soep.

Een nieuwe New Nexusles vormt de basis aan de nieuwe verbinding van Groninger basisscholen met basisscholen op de wereldroute zodat jongeren zicht krijgen op de omvang van de zwerfvuil- en plasticproblematiek.

Daarnaast zijn de contacten met de kennisinstellingen versterkt. Ieder jaar hebben studenten stages gelopen over uiteenlopende thema's en er zijn colleges gegeven over het afvalvraagstuk en circulariteit.

Participatie en wijkgerichte aanpak

Het gedrag van bewoners is van centraal belang om onze doelen te realiseren. Daarom zijn er gesprekken gevoerd met partijen zoals bewonersorganisaties en woningbouwcoöperaties om te bepalen welke specifieke behoeftes leven.

Het voorkomen van bijplaatsingen en zwerfvuil was een centraal thema van gesprek. Er is veel inzet gepleegd om bijplaatsingen te voorkomen. Locaties van ondergrondse containers zijn geschouwd om een accuraat beeld te krijgen van de aard en omvang van bijplaatsingen. Daarnaast zijn bewoners in de wijken met veel bijplaatsingen geënquêteerd om meer inzicht in het probleem te krijgen. Samen met omwonenden, wijkraden en woningcorporaties zijn gesprekken gevoerd om tot passende oplossingen te komen. Locaties met veel bijplaatsingen (hotspots) zijn voorzien van een omlijsting met uitgebreide informatie voor bewoners over hoe om te gaan met afval. De trommels van de ondergrondse containers zijn voorzien van stickers met instructies tegen bijplaatsingen. Er is een animatie over bijplaatsingen gemaakt die gedeeld is op Social Media. 80% van de ondergrondse containerlocaties zijn vernieuwd en voorzien van een speciale verf waarop graffiti niet hecht en een extra prullenbak aan de zijkant. In twee buurten heeft een proef gelopen waarbij bewoners de mogelijkheid hadden om gebruik te maken van twee extra ondergrondse containers. Er is extra handhavingscapaciteit ingezet.

In samenspraak met de buurt en woningcorporaties zijn er veel maatregelen toegepast. Zo zijn er afspraken gemaakt met twee buurtconciërges die zwerfvuilrondes lopen met bewoners en grofvuil wegbrengen voor minima. Er is nauwe samenwerking met een opbouwwerker inzake de afvalproblematiek: met haar worden buurtacties opgezet. Er zijn afzetbakken voor groen beschikbaar gesteld voor bewoners tijdens de snoeimaanden. Bij studentenflats worden geplaatst om de grofvuilstroom naast de container tegen te gaan. Er zijn afvalbakken geadopteerd.

Naast de aanpak van bijplaatsingen is de stadsbrede preventieve aanpak van zwerfvuil gecontinueerd. Deze is gericht op het vermijden van zwerfvuil in de wijken en bij evenementen, bij winkelcentra en stations en op snoeproutes. De acties vonden plaats onder de noemer "Groningen schoon dankzij mij" op basis van een plan dat ieder jaar in samenwerking met partners zoals scholen, winkeliers, studentenverenigingen, evenementen organisaties en vrijwilligers is opgesteld en uitgevoerd. De Milieustewards hadden een centrale rol daarbij. Ze faciliteerden milieustraten, zwerfafvalacties (70 in 2019), hielpen de 450 Stille Krachten, faciliteerden studentenacties, en ondersteunden initiatieven van bewoners. De grootste zwerfvuilactie van het jaar is Lentekriebels. In 2019 waren 160 groepen met zo'n 6.000 bewoners tijdens Lentekriebels actief. Daarnaast zijn community art acties ondersteund om bewustwording te bevorderen en zijn workshops georganiseerd waarbij nieuwe voorwerpen zijn gemaakt van afval.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De voorgenomen activiteiten waren onder andere gericht op het bevorderen van het maatschappelijk verantwoord ondernemen. De focus lag op social return, het ondersteunen van initiatieven gericht op regionale werkgelegenheid en duurzaamheid.

In het afvaldomein zijn bijzonder veel plekken ingevuld door bewoners met een achterstand tot de arbeidsmarkt. Het betreft ongeveer 150 participatiebanen en 50 SW banen. De verwachting is dat het aantal plaatsen verder zal groeien doordat partijen die een rol hierbij hebben elkaar vaker treffen en waarschijnlijk meer activiteiten gezamenlijk zullen ontwikkelen.

We hadden het doel om waar mogelijk afvalstromen regionaal te laten bewerken. Daar is rekening mee gehouden bij nieuwe aanbestedingen. Nieuwe businessmodellen die dit streven bevorderen worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is ook gericht op duurzaamheid en brandstofgebruik. De routes van de vuilniswagens zijn efficiënter gemaakt en er wordt gebruik gemaakt van de meest duurzame brandstoffen. Ondertussen rijden vijf van de wagens op waterstof. Daarnaast is een zonnepark met 43.000 panelen ontstaan op de oude afvalstort Woldjerspoor. De opgewekte energie wordt gebruikt om waterstof voor de wagens te produceren. Een unieke situatie in Nederland!

Bijlage 5. Mogelijke maatregelen grofvuil/ bijplaatsingen

Optie 1 Inrichten kleinschalige vaste brengpunten voor grofvuil in de wijken (bij ondernemers, woningcorporaties, kringloop, anderszins)

Brengpunten in de wijk zijn locaties waar bakken van de Gemeente Groningen structureel neergezet kunnen worden en waar burgers hun grofvuil gratis kwijt kunnen. Hierbij moet worden gedacht aan stromen als hout, grote stukken karton, ijzer, of anders. De bakken worden neergezet op plaatsen die makkelijk te bereiken zijn voor bewoners en waar toezicht op gehouden kan worden door vrijwilligers vanuit de wijk. We adviseren om in ieder stadsdeel tenminste 1 brengpunt te realiseren.

Optie 2 Verhogen aantal (tijdelijke) milieustraatacties

In samenwerking met bewoners en de opbouwwerker in de wijk worden milieustraten georganiseerd. Bewoners polsen zelf draagvlak in de buurt en verlenen zelf medewerking aan een milieustraat ondersteund door milieustewards. Meerdere bakken worden tijdelijk in de wijk geplaatst, zodat deelstromen zoals hout, metalen, elektrische apparaten, kringloopgoederen, gemengd grofvuil zoveel mogelijk gescheiden ingezameld worden. Op jaarbasis worden momenteel circa 25 milieustraatacties ondersteund. De kosten per milieustraatactie bedragen ongeveer € 3.000,-. Het aantal milieustraatacties zou verhoogd kunnen worden zodat er frequenter een milieustraatactie in wijken gehouden kan worden. In het voorstel is uitgegaan van een verdubbeling.

Optie 3 Beperkte milieustraatacties per deelstroom en op afroep

Bewoners worden gestimuleerd om samen met de wijk zelf een jaarkalender op te stellen. De kalender geeft aan welke soorten grofvuil in welke maand ingezameld worden. Het initiatief en toezicht komt vanuit de wijk zelf alsook de verdere organisatie en begeleiding van de milieustraat. Hierbij kan worden gedacht aan de ene keer inzameling van hout, de andere maand van afgedankte elektrische apparaten, grof tuinafval, of metalen e.d.

Wij leveren op de gewenste momenten de nodige materialen en voorzieningen (container, transport) ten behoeve van deze milieustraatactie.

Optie 4 Inzet GRIP wagen (mobiel Grofstoffen Inzamel Punt)

De GRIP-wagen is een mobiel inzamelpunt voor grofvuilstromen. Het is een wagen die meerdere bakken kan vervoeren en waar bewoners verschillende deelstromen kunnen inleveren. De wagen komt op vaste tijdstippen op bepaalde plekken in de wijken in de stad. Het systeem is vergelijkbaar aan dat van de chemokar die ook op gezette tijden op vaste plekken komt staan.

Bij de GRIP-wagen kunnen bewoners dan kleinere hoeveelheden grofvuil aanbieden, waarbij gedacht kan worden aan hout, ijzer, hard kunststof, vlakglas, puin, karton e.d.

Optie 5 Gratis halen aan huis van grofvuil

Het gratis halen aan huis van grofvuil zou opnieuw ingevoerd kunnen worden. In het verleden werd in de gemeente Groningen circa 20.000 keer per jaar een beroep gedaan op het gratis halen aan huis van grofvuil. Het grofvuil zal in dit geval gemengd ingezameld en afgevoerd worden naar een sorteerb企业. Ten opzichte van de huidige situatie zal dit leiden tot een verminderde mate van scheiding/hergebruik van huishoudelijk afval, hoge inzamelkosten en hogere verwerkingskosten.

Opties	Geraamde meerkosten (€ / jaar)	Effect op ASH (€ / jr)
1. Inrichten kleinschalige (vaste) brengpunten voor grofvuil in de wijken (uitgaand 10 locaties a € 30.000,=/jr, ca. 1 per stadsdeel)	€ 300.000 / jr	+ € 2,60
2. Verhogen aantal (tijdelijke) milieustraatacties (verdubbeling huidig aantal milieustraatacties per jaar)	€ 75.000 / jr	+ € 0,65
3. Beperkte, tijdelijke milieustraatacties per deelstroom en op afroep (uitgaand 12 acties per wijk, voorstel pilot in Oude Wijken)	€ 25.000 / jr (per wijk, pilot)	+ € 0,20
4. Inzet GRIP-wagen (mobiel <u>GR</u> ondstoffen <u>I</u> nzamel <u>P</u> unt, frequente standplaats op wisselende locaties in wijken verspreid over gemeente)	€ 125.000 / jr	+ € 1,10
5. Gratis halen aan huis van grofvuil	€ 750.000 / jr	+ € 6,50

Bijlage 6. Q&A

Hieronder wordt ingegaan op vragen die relevant zijn bij de keuze voor een variant. (Q&A)

1. Is een uitbreiding van voorzieningen ruimtelijk inpasbaar in Groningen?

Wij gaan ervan uit dat in de komende 4 jaar maximaal 70 extra (ondergrondse) containers zullen worden geplaatst in hoogbouwgebied voor papier, glas en textiel. Mocht gekozen worden voor Diftar, dan zullen er ook Gft containers worden geplaatst, naar verwachting maximaal 200. Stedenbouwkundigen worden altijd betrokken bij de ruimtelijke inpasbaarheid van nieuwe containers om de beïnvloeding van de straatbeeld te bewaken.

2. Is Diftar haalbaar in een grote stad?

Bijna 50% van alle Nederlandse gemeenten hanteert een vorm van tarief differentie. Grootstedelijke gemeenten zijn het minst geneigd tot deze keuze. Verschillende factoren spelen daarbij een rol. In steden is er vaak sprake van minder sociale cohesie en sociale controle. Dat maakt dat er meer kans is op bijplaatsingen, het dumpen van afval in de omgeving of in papier-, glas- of textielbakken. Dit leidt tot extra kosten. Daarnaast is er in compacte binnensteden minder ruimte voor afvalvoorzieningen. En hebben mensen minder ruimte in en om het huis om afval te scheiden. Ondergrondse containers bieden hier een oplossing voor, maar het scheiden van afval kost inwoners tijd.

Ook communicatie vormt een barrière voor stedelijke gemeenten om Diftar in te voeren. De inwoners van grote steden zijn vaak heterogeen in termen van woonsituatie en nationaliteit. Het beleid aan alle huishoudens duidelijk maken vraagt in dat geval om verschillende vormen van communicatie. Verschillende groepen inwoners kunnen anders reageren op hetzelfde beleid.

Voorbeelden van middelgrote steden met Diftar die het meest met Groningen te vergelijken zijn, zijn Nijmegen en Maastricht. Arnhem gaat Diftar per 2020 invoeren. Amsterdam overweegt om een pilot Diftar te organiseren. In Utrecht is Diftar niet aan de orde als gevolg van de zorg om bijplaatsingen.

Diftar is een instrument dat ook in het buitenland wordt toegepast. Er zijn voorbeelden van steden met een veel grotere populatie dan die van Groningen met oude compacte wijken met veel hoogbouw die door gebruik te maken van tarief differentiatie hoge scheidingsresultaten realiseren.

3. In hoeverre draagt nascheiding bij aan doelrealisatie?

Op dit moment is de huidige scheidingspercentage 58%. 41% wordt gerealiseerd door bronscheiding, 17% door middel van nascheiding. Wij verwachten dat technische innovaties ertoe zullen leiden dat in de komende 4 jaar ongeveer 6% meer afval zal worden nagescheiden.

4. Wat zijn de gevolgen van de drie varianten voor het gedrag van inwoners?

Extra voorzieningen

- Inwoners worden uitgenodigd om papier, glas, textiel en mogelijk Gft te scheiden.
- Extra faciliteiten zullen de drempel verlagen om afval te scheiden.
- Gehoor daaraan geven is vrijwillig en zal waarschijnlijk overeenkomen met huidige situatie.
- In Haren zullen inwoners minder afval gaan scheiden.

Achteraf belonen

- Verwachting is dat inwoners die afval goed scheiden zullen deelnemen.
- Inwoners die worden aangesproken door financiële prikkel zullen deelnemen.
- Er zal vaker gebruik worden gemaakt van de faciliteit om papier, textiel en elektrisch afval 1x per maand aan huis aan te bieden.
- Inwoners met een Gft en/of papierbak zullen deze meer gebruiken.
- Papier, glas en textiel zullen vaker naar de dichtstbijzijnde container worden gebracht.
- Scheidingsgedrag zal beperkt toenemen.

Diftar

- Meer inwoners zullen gemotiveerd worden door financiële prikkel om afval te scheiden.
- Inwoners zullen vaker gebruik maken van de faciliteit om papier, textiel en elektrisch afval 1x per maand aan huis aan te bieden.
- Inwoners met een Gft en/of papierbak zullen deze meer gebruiken.
- Papier, glas en textiel zullen vaker naar de dichtstbijzijnde container worden gebracht.
- Scheidingsgedrag zal toenemen.
- Mate van afval dumpen zal op bepaalde locaties toenemen, m.n. in kwetsbare wijken.
- Inwoners die affiniteit voelen met duurzaamheid krijgen het gevoel dat ze beloond worden voor hun gedrag en zien dat terug in lagere afvalstoffenheffing.
- Sommige inwoners uit bepaalde groepen in de samenleving, zoals ouderen met verminderde vitaliteit of mensen met een beperking, zullen de behoefte maar niet alle mogelijkheden om hun afval zelf te scheiden. Voor deze groepen zal flankerend beleid van toepassing zijn.

5. Wat zijn de gevolgen van de variant Diftar voor verschillende bevolkingsgroepen?

Om een beeld te krijgen van de gevolgen van de mogelijke invoering van Diftar op de verschillende bevolkingsgroepen in Groningen laten we zien hoe omvangrijk die groepen zijn.

- Ongeveer 42% van alle huishoudens is een 1-persoonshuishoudens, 30% zijn 2-persoonshuishoudens en 25% zijn 3 tot 7-persoonshuishoudens.
- 50% van alle gebruikers van een ondergrondse container is een 1 persoonshuishouden, bijna 80% is een 1 of 2 persoonshuishouden.
- Studenten vormen een kwart van de Groningse bevolking.
- Ongeveer 11.200 inwoners zijn 70 of ouder. Ongeveer 4.500 daarvan zijn 80 of ouder.

Er zijn geen eenduidige gegevens over het aantal inwoners met een handicap of chronisch ziekte. Momenteel gebruiken 19 inwoners een gratis extra minicontainer voor hun extra afval als gevolg van een ziekte.

Ieder jaar hebben tussen de 4.500 en 5.000 gezinnen een of meer kinderen in de luiertijd.

Gehandicapten en chronisch zieke inwoners

Sommige gehandicapte en chronisch zieke inwoners bieden, als gevolg van hun persoonlijke situatie, veel meer afval aan dan een gemiddelde inwoner. Op dit moment hebben 20 inwoners een gratis extra minicontainer voor afval. Andere inwoners binnen deze groep hebben een beperkte mobiliteit. Ongeveer 3200 inwoners maken gebruik van een rolstoel of scootmobiel om meer bewegingsvrijheid te krijgen. Voor deze inwoners is het belangrijk dat ze in staat zijn om zelfstandig of met hulp bij de inzamelplekken te kunnen komen.

We stellen voor om vast te houden aan het systeem dat wij nu hanteren voor deze groep. Dat betekent dat inwoners met een medische indicatie in laagbouw wijken de mogelijkheid hebben om gratis een extra container te gebruiken. We zullen inwoners die gebruik maken van een ondergrondse container en veel extra medisch afval hebben tegemoetkomen in hun afvalstoffenheffing op vertoon van een medische indicatie.

Alle inwoners moeten in staat zijn om bij afvalcontainer te komen, zonder hinder van drempels of stoepen. Mochten inwoners alsnog niet bij de inleverpunten kunnen komen dan corrigeren we deze situatie.

Ouderen

Ongeveer 11.200 inwoners zijn 70 jaar of ouder, ongeveer 4.500 daarvan zijn 80 jaar of ouder. 5.100 Van deze inwoners van 70 of ouder maakt gebruik van een ondergrondse container. 3.600 maakt gebruik van een minicontainer. Ongeveer 2.100 van de inwoners die 80 of ouder zijn maakt gebruik van een ondergrondse container. 1.000 maakt gebruik van een mini container. De zorg leeft dat sommige ouderen die in hoogbouw wijken wonen bewust kiezen om vaak kleine zakken restafval weg te gooien. Deze inwoners gaan dan mogelijk meer betalen als Diftar wordt ingevoerd.

De gemiddelde inwoner maakt 1 keer per week gebruik van een ondergrondse container, de gemiddelde inwoner van 70 jaar of ouder maakt 1,1 keer per week gebruik van een ondergrondse container. Dat geldt ook voor inwoners die 80 jaar of ouder zijn.

6. Een belangrijk punt van zorg bij de variant Diftar is een toename in het aantal bijplaatsingen en grofvuil. Wat is hier aan te doen?

In de afgelopen jaren hebben we een aanpak ontwikkeld op het voorkomen van bijplaatsingen in de oude wijken. Deze aanpak is gestoeld op de best practices in andere grote gemeenten. We zien dat het aantal bijplaatsingen daarmee daalt maar constateren ook dat bijplaatsingen lastig zijn om te voorkomen.

In de verkenning presenteren we een grofvuil aanpak. Verschillende opties zijn gericht op een aanpak in de wijk. Deze opties zullen leiden tot minder grofvuil maar zullen het ontstaan van grofvuil niet voorkomen.

7. *Kan de afvalstoffenheffing worden gemaximeerd om te voorkomen dat inwoners niet veel meer gaan betalen bij Diftar?*

Ja dat kan. De wijze waarop de vaste en variabele delen van de afvalstoffenheffing worden ingesteld bepaalt de omvang van de beloning en de mate van succes bij Diftar. Bij een maximering bestaat het risico dat de essentie van Diftar, waarbij inwoners financieel worden gemotiveerd om afval te scheiden, minder tot zijn recht komt. Inwoners die niet geneigd zijn om hun afval te scheiden zullen dat niet doen als ze weten dat het bedrag dat ze betalen gemaximeerd is. Daar zal rekening mee moeten worden gehouden in de opbouw van de afvalstoffenheffing waardoor de heffing zelf hoger zal uitvallen.

8. *Kan er uitstel gevraagd /verkregen worden voor harmonisatie afvalbeleid al dan niet op onderdelen.*

Nee, de wet Algemene regels herindeling (wet Arhi) kent deze mogelijkheid niet.

9. *Als de raad in 2020 niet besluit tot welke vorm van harmonisatie dan ook:*

a. *Vervallen dan automatisch van rechtswege de bestaande juridische regelingen rond afval, afvalstoffenheffing e.d. per 1-1-2021?*

Ja. Als bedoeld wordt dat met geen besluit nemen er geen bestaande of nieuwe regelingen worden vastgesteld voor het hele grondgebied van de nieuwe gemeente per 1-1-2021 dan vervallen de bestaande hiervoor genoemde regelingen op deze datum. De wet kent geen verlengingsmogelijkheid van de termijn van 2 jaar.

b. *vervalt dan ook de grondslag in zijn geheel op basis waarvan de gemeente Afvalstoffenheffing (ASH) kan opleggen (en lopen we daarmee een financieel risico in orde grootte van 30 miljoen aan verlies batenheffing)?*

Ja dan vervalt de grondslag. De grondslag om de afvalstoffenheffing op te leggen is de Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing. Als de verordening er niet is, immers vervallen en geen nieuwe vastgesteld, dan is er geen basis voor de heffing/belasting. Juridisch gezien kan je dan geen afvalstoffenheffing innen. Gedurende de periode dat geen regeling is vastgesteld, kan officieel geen belasting worden geheven en over die periode zijn er geen inkomsten.

c. *Lopen we (alleen) een risico dat we in 2021- vanwege het uitblijven van harmonisatie- de 'oude' tarieven ASH niet mogen indexeren (en daarmee een beperkter financieel risico ter hoogte van prijsstijging die niet middels indexatie kan worden geïnd)?*

Als de regelingen vervallen is er geen basis voor tariefoplegging dus ook niet voor indexering van die tarieven.

d. lopen we dan andere juridische/financiële risico's. Bijvoorbeeld een juridische procedure of boete vanuit Rijk//Provincie?

De mogelijkheid dat de Provincie of het Rijk een boete kan opleggen is niet bekend. De wet Arhi kent deze mogelijkheid niet.

10. Welke juridische risico's en oplossingen zijn er?

De grootste risico's zijn procedures door inwoners en het niet kunnen innen van belasting omdat de grondslag ontbreekt. Hieronder worden de oplossingen weergegeven.

Indien nog niet duidelijk is welke vorm van ASH wenselijk is, of het kost te veel tijd om een gewenste vorm van ASH in te voeren dan kan wel een zeker overgangstijd gecreëerd worden door een andere regeling, die voorlopig aanvaardbaar is, per 1-1-2021 in te voeren. Vanaf 1-1-2021 kan dan de tijd genomen worden om te onderzoeken welke regeling op den duur kan worden ingevoerd. Er is dan een soort tussenfase. Welke regeling dat moet zijn is een keuze.

Er bestaat een mogelijkheid dat als een regeling voor de hele gemeente wordt ingevoerd, (stel bijvoorbeeld de bestaande ASH van oud Groningen voor de hele nieuwe gemeente) dat daarnaast een compensatieregeling in het leven wordt geroepen. Compensatie is dan voor diegenen die veel meer moeten betalen omdat zij in hun oude gemeente een regeling hadden met lagere tarieven.

Bij invoering van één regeling voor de hele gemeente per 1-1-2021, met mogelijkheid van enige verschillen in tarieven indien daarvoor een rechtvaardigingsgrond bestaat, zijn de juridische risico's het kleinst. Althans verwijten van willekeur en ongelijke behandeling zijn dan minder te verwachten en vooralsnog is het risico dan ook niet groot dat de rechter de gemeente in het ongelijk stelt in tegenstelling tot de vorige genoemde opties. Bovendien is er dan een grondslag om in te vorderen per 1-1-2021.